

Wárágã Páwülõ 'bã sîlé 'bá Rúmî gá rî 'banî rî

Páwülõ zi 'bá Rúmî gá rî kí cící

¹ Wárágã 'dî angá ma Páwülõ ãtí'bo Kúrísítõ Yésǖ drî Ádrónjá 'bã pêlé ndú ũpígónjá ru, umvelé tî pêlé ijó mgbã rî ûlûjó rî drî.

² Ijó mgbã 'dî ándrá Ádrónjá 'bã azilé nâbiya kí tî gâ sî ídu sîlé bükû̄ i'didrî ãlá rî agá rî 'i.

³ Ijó mgbã 'dî ngópî Yésǖ Kúrísítõ Úpí ãmadrî drî gá, i'di tijó 'bã ru úpí Dâwûdî 'bã drîlé rú rî,

⁴ Ádrónjá i'da Yésǖ Kúrísítõ 'i i'di 'bá Ngópî rú la i'di 'bã Yésǖ ingajó drã agá ūkpô̄ Úríndí Ålá rî drî sî rî sî. ⁵ Kúrísítõ rû sî, Ádrónjá fê ãmaní drîléba adrujó ũpígónjá ru, ãzíla ūkpô̄ sî 'bá Yâhûdî rú ku 'dî 'baní ijó i'diní idélé i'baní rî kí lujó ãngû pírí agá, kí sî ijó la are ãzíla ã'i sî rûkumá aijó Yésǖ nî. ⁶ Ìmi bâsî 'bá umvelé Yésǖ Kúrísítõ 'bã 'bá ru 'dî 'bã ãzí.

⁷ Má ádrípika ãzíla má ámvópika ã'ítanjá agá Rúmî gá 'dî, Ádrónjá lê ìmi ambamba, umve ìmi adrujó i'di 'bã 'bá ru.

Lëtanjá uyanjâ kóru ãzíla ásí ïgbë̄ Ádrónjá ãma Átépi ãzíla Úpí Yésǖ Kúrísítõ drî 'bã adru ìmi abe.

*Páwülõ fê ãwâ'difô Ádrónjá ní 'bá Rúmî gá rî
kí sî*

8 Álē i'dólé la íni, ma ãwã'dífô fẽ Ädrónjá mádrí ni Yésü Kúrísítõ s̄i, 'bá pírí nî, ã'dusíku ã'ítáñá ïmidr̄i 'bâ ijó ni kujó үnókú dr̄i gá 'dâ pírí r̄i s̄i.
9 Ädrónjá mání ãzí ngajó ï'diní ásí pírí s̄i ijó mgbâ ngóp̄i dr̄i ūlújó r̄i ï'di mâ sâdíní rú nî, Ädrónjá n̄i sâwâ pírí s̄i ma ïmi ijó үrâ **10** mání ï'di ã'í agá ïminí r̄i gá rá. Ma Ädrónjá ã'í gëři nzijó mání amújó ïmi ndrejó. **11** Álē tá ïmi ndrelé ásí pírí s̄i, ijó úríndí dr̄i ásí ijebé dr̄i kí alejó ïmi abe, ïmi 'bâjó ūkpó ru. **12** Ijó 'dî 'bâ ifí ãma kí s̄i ãma ásí imbâ ã'ítáñá agá céní-céní rú ïmi abe.

13 Má ádrípïka ãzila má ámvópïka, álē ïn̄i ijó 'dî, má itú ma pâlé ū'bí ru mulé ïmi ndrelé, (wó ûtrí áma dr̄i cí kpere ú'dî'da) tátí mání ijó ūlújó s̄i 'bá kí ïsújó ïmi agá 'dâ, céce mání 'bá kí ïsújó 'bá Yâhûdî rú ku 'dî kí agá r̄i áni. **14** Ä'dusíku úfë mání ãzí ngalé 'bá Gîrîkî rú ãzila 'bá Gîrîkî rú ku 'dî kí abe, ãzila 'bá үnítáñâ trû r̄i kí үnítáñâ kóru 'dî kí abe. **15** Ijó 'dî bâsî mání adrujó bâbâ s̄i ijó mgbâ r̄i ūlújó ïmi 'bá u'álépi Rúm̄i gá 'dî 'bâ áni 'dî.

16 Dr̄inzá rû ma ijó mgbâ Kúrísítõ dr̄i gá 'dî s̄i ku. Ä'dusíku ï'di ūkpó Ädrónjá 'bâ s̄i 'bá pírí ã'ítáñá agá 'dî kí pajó r̄i, dr̄idr̄i la 'bá Yâhûdî rú r̄i kí ãzila 'bá Yâhûdî rú ku r̄i 'dî kí. **17** Ä'dusíku ijó mgbâ 'dî la ãma adrujó 'bá ãlá ru Ädrónjá dr̄ilé gá r̄i i'da nî. Ijó adrujó ãlá ru 'dî la angá ã'ítáñá s̄i i'dónjá ga kpere ãsïñjá gá, ijó sîlé bûkû Ädrónjá dr̄i agá r̄i 'bâ jolé r̄i áni, "Bá ãlá r̄i la u'á idri rú ã'ítáñá s̄i." †

Âdrā Ædrónjá drī ijó ūnzí drī gá rī

18 Âdrā Ædrónjá drī angálépi 'bū gálé rī i'da ru 'bá ru 'bälépi ãmbōgō rú Ædrónjá rulépi ku 'dī 'ba rú, 'bá ijó ūnzí 'dī 'ba rú īndī, ī'bā kí ijó mgbā rī ugaójó ijó ūnzí ī'badrī sī rī sī. **19** Ædrónjá la ī'baní drīrima fē ã'dusíku, ijó mgbā Ædrónjá drī gá rī nī kí tøndolø cé, Ædrónjá 'bā mgbā rī 'bā nítáŋjá 'dī kí ásí gá nī. **20** I'dójó Ædrónjá 'bā ūnókú 'bā agálé, i'da gbíyā ī'didrī 'bá 'baní ndrelé ku rī kí īrī trá, ūkpó ī'didrī ukólépi ku rī ãzíla ijó ī'di 'bā adrujó Ædrónjá rú rī be rá. Fē kí nīlé ãko ī'di 'bā ū'bälé 'dī kí sī. Ijó 'dī sī, 'bá 'dī icó kí ijó umvilé Ædrónjá tī gá īnī ī'di ku la ku.

21 'Bá 'dī 'baní Ædrónjá nījó rá tí, ru kí ī'di Ædrónjá ru jōku ãwā'dīfō fējó ī'diní la ku. Kējí la gá, ijó ī'baní ūrälé rī kí ífí kóru, ãzíla ásí ī'badrī aza rú 'dī acá kí ìnibírıcıçıcı rú. **22** Kí jō la kí 'bá ūnduwā rú la, wó kí aza-azâ, **23** ãzíla uja kí dīzā Ædrónjá icólépi drälépi ku rī īnzilé ku, kí ãdroṇa ãzí kí īnzī, 'bá mgbā ūdrälépi ūdrā 'dī kí abe, jōku ãriṇa kí, ãnākpá kí ãzíla ãnākpá ãgälépi vñrú sī 'dī kí abe.

24 Ijó 'dī sī, Ædrónjá a'be kí ijó ūnzíkänä kí ásí 'bā lēlē rī kí idéjó, ijó drīnzá ru 'dī kí idéjó, kí үру' 'bá gá kí drīdríñi gá. **25** 'Bá 'dī uja kí ijó mgbā Ædrónjá drī kí īnzō rú, kí ãko ī'di 'bā 'bälé rī kí īnzī ãzíla ãzí nga ī'baní Ædrónjá mgbā ãko 'dī kí 'bälépi rī kējí gá, tátí Ædrónjá içüjó ãrútáŋjá ru jā 'dâ áyü rī 'i. Ámñā!

26 Ijó 'dī sī, Ādrónjá a'be kí ăvá ijó ūnzíkānā dr̄inzá ru 'dī agá. Ūkú uja kí ijó u'ájó ágó be rī u'ájó ūkú kí ūkú be. **27** Agobí kí 'dī 'bā áni, a'be kí vâ ijó u'ájó ūkú be mgbā rī rá, kí ụru'bá ko ăvá ūnzíkānā ãgobí kí ãgobí abe ru ulajó ãyá-ãyá ijó ūnzíkānā dr̄inzá ru 'dī idéjó rī sī, ăzila ịsú kí pángá ijó ūnzíkānā ī'baní idélé rī dr̄í kí ụru'bá gá ī'baní lélē rī áni.

28 'Bá 'dī 'baní ásí 'bājó ijó ī'baní Ādrónjá nijó cé rī dr̄í gá ku rī sī, a'be dó kí mülé ūrâtáŋá ī'ba ăni ūnzíkānā rī trū dr̄í gá, ijó tátí 'bā idé kí ku rī idéjó. **29** Ídri ī'badr̄í ga kí tré ijó ūnzíkānā rī sī, ijó ūnzí sī, rōmgbó sī, ăzila 'bá ăzí 'bá ăko ndrejó mi ūnzí sī rī sī. Ga kí tré ăjā sī, 'bá 'dijá sī, ăwāŋá sī, ănzō sī, 'bá ngūŋá sī, ăzila 'bá ndroŋá sī. **30** Kí vâ 'bá 'bá kí usúlépi rī kí, 'bá Ādrónjá ngūlépi ūnzí rī kí, 'bá ásí ūká rī kí, 'bá ásí ăfó ru 'dī kí ăzila ru ipílépi ăfó sī 'dī kí, 'bá gēr̄í ndr̄ūlépi ijó ūnzí ú'dí idéjó rī, are kí 'bá kí t̄lélépi rī kí t̄i sī kí ănzijó ku. **31** Kí ūndūwā kóru, mba kí ijó ī'baní azilé rī tā ku, ăzila ndre kí 'bá ăzí 'bā ízákizā ku, ăzila ta kí 'bá ăzá ku. **32** ī'baní ăzítáŋá Ādrónjá dr̄í kí n̄i agá cé jolépi 'bá ijó 'dī áni rī kí idélépi rī lē 'bāngá 'bā dr̄ā rá tí, kí mụ dr̄í gá kí idéŋā trū áyū, ūnzíkānā tr̄eyí rī kí vâ 'bá ăzí kí ásí imbá ijó 'dī kí idéjó ăndī.

2

Ādrónjá 'bā ijó ijó ūnzí dr̄í gá rī

1 Ijó 'dī sī, ijó ăzí mi ími trū rá la 'dáyū, mi 'bá ijó lilepi 'bá ăzí kí dr̄í gá rī. Ídr̄í ijó li 'bá dr̄í gá,

mi 'dā ījó lị ími dr̄i gá, ã'dusíku mi 'bá ījó lilépi 'bá ãzí dr̄i gá r̄i la vâ ījó ūnzí ãlu 'bá 'dā 'bā idélé r̄i kí vúñá idé. ² Ān̄ rá, Ādrónjá la ījó lịnjá ī'didr̄i piri r̄i s̄i, ījó lị 'bá ījó 'dī 'bā áni r̄i kí idélépi r̄i kí dr̄i gá rá. ³ Ījó 'dī s̄i, mi 'bá ījó lilépi 'bá kí dr̄i gá ījó ī'badr̄i kí s̄i r̄i, mí ūrā mi apá ījó lịnjá Ādrónjá dr̄i ī'di 'bā lilé piri r̄i gâ s̄i rá yâ? ⁴ Mí ūrā Ādrónjá 'bā ásí ndr̄i míni íngōpí, ī'di ími ta mba ãzila mi tē ásí īgbé s̄i íngoni yâ r̄i gá rá yâ? Lē ín̄ rá, Ādrónjá la ími ta ásí jâ s̄i íni la ã'dusíku lē mí uja ími ásí s̄i ījó ūnzí a'bejó, s̄i ãgōjó ī'di rú vúlé 'dôlē.

⁵ Wó dr̄i adru ūnzíkänä mídr̄i gá r̄i s̄i ãzila ásí mbanjá mídr̄i ásí ujajó ku r̄i s̄i, mi dr̄iríma ījó lịjó r̄i tâmba ími dr̄i gá ú'dú Ādrónjá 'bā amújó 'bá kí ījó lịjó r̄i s̄i. ⁶ Ādrónjá "la mụ drúzí 'bá kí ūfélé ãko ī'bâ kí idélé r̄i vú s̄i." [†] ⁷ ī'di mụ 'bá rilépi ījó mgbâ idélépi r̄i 'baní dīzâ félé, ãrútâñá félé ãzila ídri drâjó ku r̄i félé. Ādrónjá la mụ ī'baní ídri ukólépi ku r̄i félé. ⁸ Wó 'bá filépi ī'baní, gälépi ījó mgbâ r̄i idélépi úmgbé r̄i 'baní Ādrónjá la dr̄iríma ãmbógó ndélépi rá la f   rá. ⁹ Dr̄i cijá la acá ãzá talé r̄i tr   'bá pírí ījó ūnzí 'dī kí idélépi r̄i kí dr̄i gá. Ījó dr̄i cijó 'dī la ru i'dó 'bá Y  h  d   rú r̄i kí s̄i, ãzila ī'di vâ ca 'bá Y  h  d   rú ku r̄i 'ba rú. ¹⁰ Wó Ādrónjá la dīzâ s̄i ãrútâñá isújó r̄i f  , ãzila ásí īgbé f   'bá pírí ījó mgbâ piri r̄i kí idélépi r̄i n  . ī'di ījó 'dī idé i'dójó 'bá Y  h  d   rú r̄i kí s̄i cajó kpere 'bá Y  h  d   rú ku r̄i kí s̄i. ¹¹ Ādrónjá la ījó lịnjá 'dī lị uyan   k  ru.

† 2:6 Z  b  r   62:12; ījó U'b  j   24:12

12 'Bá Yāhūdī rú ku 'dī drī kí ijó ūnzí idé, Ādrónjá la kí drī gá ijó lì rá, drī kí táni ãzítáŋjá Ādrónjá drī ándrá ū'di 'bā félé Músā drī rī kí nī ku tí. 'Bá Yāhūdī rú 'dī drī kí ijó ūnzí idé, Ādrónjá la ijó lì kí drī gá ãzítáŋjá ándrá ū'di 'bā félé Músā drī rī kí sī a'dusíku nī kí ãzítáŋjá 'dī kí rá. **13** Ijó 'dī sī, ála lú 'bá lā ãlá ru la ū'di 'bā ãzítáŋjá Ādrónjá drī kí nijó rī sī la ku, wó 'bá lälé 'bá ãlá ru rī kí 'bá ãzítáŋjá kí vú ūbílépi rī kí. **14** 'Bá Yāhūdī rú ku 'dī kí ãzítáŋjá Ādrónjá drī kí kóru, wó drī kí dó ijó kí idé ãzítáŋjá sī rī áni, kí ū'ba ãzítáŋjá ru nī. **15** Ídri ū'badrī u'ájó rī la ãzítáŋjá Ādrónjá drī rī kí úsī kí kí ásí gá rī ū'da nī. Kí ásísíŋjá la vâ ū'baní ijó ū'ba kí idélé rī ijó muké la yā jōku ūnzí la yā rī ū'da nī, a'dusíku ijó ū'ba kí ūrälé rī la kí ijó lì nī, ãzila ū'di vâ ū'baní lū la ijó ū'ba kí idélé 'dī muké jōku ūnzí rī gá nī. **16** Ijó mgba Ādrónjá drī sîlé bûkû agá rī 'bá jolé rī áni, ijó 'dī la amú ru idélé ú'dú Ādrónjá 'bá amújó ijó lijó ūrâtáŋjá 'bá pírí 'bá rī kí drī gá Kúrisítô Yésû rû sī rī sī.

'Bá Yāhūdī rú rī kí ū'ba ãzítáŋjá kí abe

17 Wó mí rú rī, mi ími umve 'bá Yāhūdī rú la; mí átī mi ãzítáŋjá kí sī ãzila mi ími ūnū kâkâ mí drī Ādrónjá be rī sī; **18** ínī Ādrónjá lē mí idé a'du yā rī gá rá, ãzila ãzítáŋjá 'bá ími imbájó rá rī sī, ínī ijó muké rī kí uya sī ijó ūnzí rī trû rá. **19** Ínī vâ ími ásí gá rá mi 'bá mifí kóru 'dī kí 'bá mifí, mi 'bá ãngû iní agá 'dī 'bá imve, **20** mi 'bá ijó nîlépi ku 'dī 'bá imbápi, ãzila mi anzi níríŋjá kí imbá ijó Ādrónjá drī kí sī, a'dusíku ínī rá ãzítáŋjá Ādrónjá

drí kí agá mi ūndūwā trū ãzíla ijó mgbā rī trū cí.
21 Ijó 'dī sī, mi 'bá ãzí rī kí imbá rá, mí imbá mi
 cénī-cénī rú ku la ã'du ijó sī? Mi ijó ūlū 'bá 'bā
 ūgū kí ūgū ku, wó mi ūgū ūgū ūndī yā? **22** Mi jō
 la 'bá 'bā idé kí ãwū ku, wó mi ãwū idé ūndī yā?
 Íngū ādroṇa ūnzō rú idélē drí sī 'dī kí ūnzí, wó
 mi āko fēlé ādroṇa ūnzō rú 'dī 'baní jō kí ūnzijó
 rī agâlé rī kí ūgū ūndī yā? **23** Mi ími ūnū āzítáŋá
 Ādróná drí rī kí sī, wó mi Ādróná ní dr̄inzá fē
 míni āzítáŋá ūndī 'dī kí vú ūbījó rī sī. **24** Ijó sīlē
 būkū Ādróná drí agá rī áni, “Bá Yāhúdī rú ku rī
 kí Ādróná u'dá íni la ími 'bá Yāhúdī rú ijó ūnzí
 idélēpi 'dī 'badrī.” [†]

25 Ídrī āzítáŋá Músā drí 'dī kí vú ūbī ijó la ala gá
 rī kí idéjó rá, itārāŋá míni ími itārājó rī la adru
 mídrī ūrōdrī ru rá. Wó ídrī āzítáŋá 'dī kí vú ūbī
 ku, mí ají dó mi 'bá itārālē ku rī be ãlu. **26** 'Bá
 Yāhúdī rú ku itārālē ku rī drí kí āzítáŋá Ādróná
 drí 'dī kí vú ūbī rá, Ādróná icó kí lālē 'bá ūdi
 áni la rú ku yā? **27** Ijó mgbā sī, 'bá Yāhúdī rú ku
 itārālē ku rī la mu ijó līlē ími drī gá nī, ãdusíku
 míni āzítáŋá Ādróná drí gá rī kí vú ūbījó ku rī
 sī, míni tāni kí sijó vūrū rá ãzíla míni tāni ími
 itārājó rá tí. Wó 'bá 'dī ūbī kí āzítáŋá Ādróná
 drí 'dī kí vú rá tāni 'bání kí itārājó ūrū 'bá sī ku
 rá tí. **28** Ijó mgbā sī rī gá, 'bá Yāhúdī rú mgbā rī
 ru itārālēpi ūrū 'bá sī rá rī 'i yā? Áko fēlépi la
 Ādróná la 'bá ã'í ūdi 'bā 'bá ru rī adru ru itārājó
 ūrū 'bá sī cécé 'bá Yāhúdī rú rī 'badrī áni rī 'i
 ku. **29** Be la rá, 'bá Yāhúdī rú mgbā rī ūdi 'bá ru

[†] **2:24** Ísáyā 52:5; Izékélf 36:22

ásí 'bâlépi Ðrónjá dr̄i gá r̄i 'i. Ítárñá ru Ítárñájó mgbā r̄i ū'di ru ásí lijó Úríndí Ðrónjá dr̄i 'bâ 'bá ásí ujajó nî r̄i 'i adru ru ȳru'bá lijó r̄i 'i ku. 'Bá ru ásí ujalépi 'dî 'bâ áni r̄i la ȳnžitáñá ȳsú Ðrónjá dr̄i, adru 'bâdr̄i la ku.

3

Ásî ȳgbë Ðrónjá dr̄i gá r̄i

¹ Ijó mûké rú sî adrujó 'bá Yâhûdî rú [†] jôku ūrôdr̄i Ítárñá dr̄i a'du? ² Ijó adrujó 'bá Yâhûdî rú r̄i 'bâ mûkê kí ū'bí ru wókô pírí sî. Dr̄idr̄i r̄i sî, Ðrónjá a'í kí adrujó 'bá ijó ū'didr̄i gá jôlé ū'baní r̄i kí tâmbalépi r̄i kí rú.

³ 'Bá ází a'ítáñâ kóru 'dî 'badr̄i gá r̄i la adru íngoní? Æ'ítáñá ãkô ū'badr̄i gá r̄i dô sî ijó mgbâ Ðrónjá nî a'ítáñá dr̄i uja adrujó ūrôdr̄i kóru yâ?

⁴ Äluñá la yu! 'Bá pírí kí 'bá ȳnzô alilépi r̄i kî. Ðrónjá ū'di 'bângá mgbâ-mgbâ rú. Sîlé bûkû agá 'bo r̄i 'bâ áni:

"Ála ími lâ 'bá mgbâ rú ijó ȳfûlépi ími tî gá r̄i sî. Mi dô sî aga ú'dû ími ijó lijó r̄i sî benî." [†]

⁵ Wó ijó ūnzí ãmadr̄i gá r̄i dr̄i dô ãmaní ijó mgbâ Ðrónjá dr̄i gá r̄i i'da, ijó 'dî sî ãma jo la íngoní yâ? Æma icó jôlé la Ðrónjá idé ūnzí ū'di 'bâ ãmaní dr̄irîma fêjó r̄i sî yâ? (Ájo ijó 'dî 'bá 'bá.) ⁶ Äluñá la yu! Dr̄i tá adru 'dî 'bâ áni Ðrónjá tá 'bá ūnókû dr̄i gá r̄i kí ijó lî íngoní-íngoní ru?

⁷ Wó ȳnzô mádr̄i gá r̄i dr̄i dô ijó mgbâ Ðrónjá dr̄i dîzâ rú r̄i 'bâ pá tujó r̄i i'da r̄i gá, ála dô ijó lî áma

[†] 3:1 Rúmí 9:4-5 [†] 3:4 Zâbûñî 51:4

dr̄i gá 'bá ūnzí ru ã'du íjó sī yā? ⁸ Āzí r̄i sī mí icó jolé la, "Āma idé kí íjó ūnzí la íjó muké r̄i 'bā ãfū rú sī benī." 'Bá ãzí r̄i ãñ kí vâ āma u'dajó vâ íjó 'dī 'bā áni r̄i kí jojó 'dī 'bā áni ïndī. * Ādróná la íjó lì kí dr̄i gá ï'bā kí lélē r̄i áni.

'Bá ãzí íjó ūnzí kóru la yu'

⁹ Íjó 'dī 'bā ãmgbā r̄i 'bā ífí la āmaní ã'du íjó i'da? Āndá-āndá ru 'bá Yāhúdī rú r̄i kí 'bá Yāhúdī rú ku r̄i abe pírí, íjó ūnzí la kí dr̄i ují nī mání jolé r̄i 'bā áni. ¹⁰ Íjó sīlē býkū agá r̄i 'bā jolé r̄i 'bā áni, "Bá ãzí ãlá ru íjó ūnzí kóru la 'dáyū 'dā sī lé.

¹¹ 'Bá íjó mgbā r̄i vālépi la yu, 'bá ãzí vâ Ādróná ndrūlépi la 'dáyū.

¹² 'Bá pírí kí Ādróná be rárá ru, acá kí pírí ãzí kóru,
'bá ãzí ãlu íjó muké idélépi la 'dáyū ãluñá la yu.' †

¹³ "Í'bā ú'dýkó mgbō ãndá la sī íjó ūnzō rú r̄i kí jojó,

kí vâ ãndá la mūlūmbē rú." †
"Íjó ãfūlépi kí tì gá r̄i ï'di cécé ūjū gala'bá 'badrī áni." †

¹⁴ "Íjó ãfūlépi kí tì gá r̄i kí ūmbā rú sī 'bá wājó r̄i kí." †

¹⁵ "Pá la ci kí mujó 'bá ãrí asujó ãzíla 'bá 'dijó.

¹⁶ Āngū ï'bā kí mujó r̄i gá 'bá 'dijá ãzíla ūcōgō 'dāá cí,

¹⁷ ãzíla ásí ïgbē kí agá 'dáyū." †

* ^{3:8} Íjó vásí 3:1-8 gá 'dī umvitáñá la Rúmí 6 gá. † ^{3:12} Zābúrī 14:1-3; 53:1-3; Íkílizéshítí 7:20 † ^{3:13} Zābúrī 5:9 † ^{3:13} Zābúrī 140:3 † ^{3:14} Zābúrī 10:7 † ^{3:17} Ísáyā 59:8

18 “Idé kí үr̄i sī Ādrónjá sī ku.” †

19 Ijó 'dī sī, ijó pírí ăzítáŋjá 'bā jolé rī kí ū'di kí jo 'bá ăzítáŋjá pálé gá 'dī kí tī gá, 'ba umbé rú sī 'bá үnökū gá 'dī kí tī cí, 'ba ají ru sī 'bá pírí wúdríkúrū gá 'dī kí ijó liŋá Ādrónjá drí gá rī 'bá pálé gá. **20** Ijó 'dī Ādrónjá icó dó sī 'bá ăzí lälé ălá ru ū'di drílē gá ijó ăzítáŋjá idéjó rī sī ku. ăzítáŋjá la fē ijó үnzí ămadrī rī kí i'dá tondolo.

Ālátáŋjá ăzítáŋjá sī rī

21 Ú'dī da gēr̄i Ādrónjá 'bā ăma ă'ijó 'bajó ălá ru ū'di be rī ū'da ū'di ămaní 'bo, ijó ăzí ū'diní ăzítáŋjá be la 'dáyū, ăzítáŋjá Músā drí ăzila nábī abe rī nze kí ijó drí la gá rá. **22** Ālátáŋjá 'dī angá Ādrónjá drí ăzítáŋjá Yésū Kúrísítō agá rī sī, 'dī 'bá pírí ū'di ăzítáŋjá 'dī 'baní, uyanâ kóru. **23** Ijó 'dī sī, 'bá pírí idé kí үnzí rá, ăzila icó kí calé dízā Ādrónjá drí gá rī gá ku. **24** Ijó 'dī sī, lětáŋjá uyanâ kóru Ādrónjá ăni ū'di 'bā félé ăsáli Kúrísítō Yésū sī rī la ăma unze drílémgbö fějó ămaní nī. **25-26** Ādrónjá fē ū'di ămaní ădétáŋjá ru ijó үnzí idéjó, ijó 'dī sī, ări ū'didrī gá rī 'bā adru rú sī gēr̄i 'bá 'bā ijó үnzí kí trūjó rī rú, ū'ba kí ăzítáŋjá 'bajó ū'di agá rī sī. Ādrónjá idé ijó 'dī íni la sī ū'dajó la 'bá 'baní 'i ălá ru. Ú'dú ăndrá alilépi 'bo 'dā kí sī Ādrónjá nzī ăndrá tī ku, ăzila 'bā ăndrá ásí ijó үnzí 'bádrī gá rī kí drí gá ku. Wó ú'dī da íni mifí la dó mgbö sī ăzí ngajó 'bá үnzí idélépi 'dī kí drí gā sī ălăpītī ū'didrī gá rī ū'da ū'dajó. Gēr̄i 'dī sī Ādrónjá la ū'da ū'dajó.

† 3:18 Zābúr̄i 36:1

āmaní 'i Ādrónjá 'i, 'i ālá ru, ãzila 'i 'bá pírí Yésű
ã'lépi rá rí kí 'bā ālá ru ãrí ū'didrī gá rí sī.

²⁷ Āko āma dó sī āma ipijó ãfó sī rí ã'du yā?
Āko ãzí yu. Ásisinjá ijó 'dī drī gá rí ífí íngoní?
Lē āma ūbī kí ãzítanjá 'bā vú yā? Yu, rá la lē
ã'bā ásí ã'itanjá drī gá. ²⁸ Ijó 'dī sī, āma jō la
Ādrónjá lā āma ālá ru 'bá ū'di ãni la rú ã'itanjá sī
adru ãzítanjá vú ūbijó rí sī la ku. ²⁹ Ādrónjá ū'di
Ādrónjá 'bá Yāhúdī rú rí 'bā ãni á'düsī yā? Adru
Ādrónjá 'bá Yāhúdī rú ku rí 'bā ãni ūndī ku yā?
Ē, ū'di 'bá Yāhúdī rú ku rí 'bā ãni ūndī. ³⁰ Ādrónjá
Ū'di ãlu, 'bá ãtärälé rá rí kí lälépi ãlá ru ã'itanjá sī
rī 'i, ãzila 'bá ãtärälé ku rí kí lälépi ãlá ru ã'itanjá
sī rī 'i. ³¹ Āma dó ãzítanjá anu ã'itanjá sī rá yā?
'Dī 'bā áni ku. Be la rá la āma ãzítanjá inga үrugen
sī ū'diní ūkpó fējó.

4

Ibūrahímū lājó 'bá ālá ru ã'itanjá sī rī

¹ Āma kí jō la āmā áyipi Ibūrahímū sī íngoní
yā? Ijó ū'di 'bā idélé rí kí ándrá ã'du? ² Údrī ájé
Ibūrahímū lā agá 'bá mgbā rú la ãzí ū'di 'bā ngalé
rī sī, ū'di ájé ru ipí agá ãfó sī 'bá 'bá ru rī nī, wó
adru Ādrónjá drīlē gá ku. ³ Ijó sīlé bükü Ādrónjá
drī agá rī jō, "Ibūrahímū ã'ī Ādrónjá 'i rá, lā dó
sī ū'di 'bá mgbā rú." ^{† 4} 'Bá drī ãzí nga, ála ū'diní
sīlíngi ūyá ru sī ū'di ūfējó rī fē, adru úfē ū'diní
sīlíngi 'dī ūsá ru la ku wó ū'di 'bá ãzí ngajó rī sī.
⁵ Wó 'bá ãzí drī ãzí nga ku, drī ru ásí 'bā Ādrónjá

† 4:3 Í'dónjá 15:6

'bá ūnzí rī trūlépi rá rī dr̄í gá, ā'ítáŋá ū'didr̄í gá
rī sī ála ū'di lā 'bá ãlá la rú. ⁶ Dāwúdī sī vâ búkũ
Zâbúr̄í dr̄í agá, dr̄iléba 'bá Ädrónjá 'bā lâlé 'bá
ãlá ru ãzí ngaŋá sī ku rī dr̄í gá:

⁷ "Dr̄iléba 'bá ijó ūnzí ū'didr̄í rī kí
trūjó rá rī ní,
ãzila vâ sī ijó ūnzí ū'didr̄í rī kí dr̄í akujó cí rī
nî.

⁸ Dr̄iléba 'bá Ädrónjá 'bā sī
ijó ūnzí ū'didr̄í rī kí lâjó ū'di dr̄í gá ūdí ku rī
nî." [†]

⁹ Dr̄iléba 'dī 'bá ūtârâlē rá rī 'baní á'dûsī yā,
jōku 'bá ūtârâlē ku rī 'baní ūndī yā? 'Dā ijó ãmā
jolé rī, Ädrónjá lā dó sī Ibûrahímü 'i 'bá mgbâ rú
ā'ítáŋá ū'didr̄í sī. ¹⁰ Ädrónjá lā ándrá Ibûrahímü
'i 'bá ãlá ru la ūtârâ 'dī sī ū'di 'bo yā jōku ūtârâ dr̄í
ū'di 'dī sī ku? Úlā Ibûrahímü 'i 'bá ãlá ru la 'dī sī
ūtârâ dr̄í ū'di ku. ¹¹ Ūtârâ ū'di vûlé vûlé ru, ãzila
ū'didr̄í ūtârâŋá rī ū'di ícétâŋá ru i'dajó la ū'di 'bā
ā'ítáŋá sī Ädrónjá lā ū'di 'bá ãlá la rú 'dī sī ūtârâ
dr̄í ū'di ku rī sī. Ijó 'dī sī, Ibûrahímü dó sī átépi
rú 'bá pírí Ädrónjá á'ílépi rá ūtârâlē ku rī 'baní,
ála dó sī kí lā 'bá ãlá la kí rú. ¹² Æzila Ibûrahímü
vâ átépi 'bá ūtârâlē rá rī 'bā ãni, lú kí ru ūtârâjó
rá rī sī la ku, wó ū'bâ kí acijó á'ítáŋá Ibûrahímü
dr̄í ándrá Ädrónjá 'bā sī ū'di lâjó 'bá ãlá ru ışú 'dī
sī ūtârâ dr̄í ū'di ku rī agá rī sī.

¹³ Ädrónjá azí ijó Ibûrahímü ní dr̄ilé ū'didr̄í abe
ünökü fějó ū'badr̄í adru ū'bâ kí ãzítâŋá Ädrónjá
dr̄í vú ūbijó rī sī ku, wó rá la ū'di 'bâ Ädrónjá

† 4:8 Zâbúr̄í 32:1-2

ã'ijó rī sī, lā dó sī ū'di ālá ru ã'itáñá sī. ¹⁴ Ijó Ðdróná 'bā azilé rī údrī dó ışú la ãzítáñá Ðdróná drī tâmbajó rī sī, ífí la ã'itáñá dó ãzì kóru, ijó 'dī sī azinjá Ðdróná drī ū'di vâ ãzì kóru. ¹⁵ Æzítáñá la âdrâ Ðdróná drī gá rī ají, wó ãzítáñá drī adru yu 'bá ãzí ãzítáñá nûlépi la yu.

¹⁶ Ijó 'dī sī, ijó azilé rī la ru idé rá la ã'itáñá sī, ijó azilé 'dī tu pá ūkpó ru la lëtáñá uyanâ kóru Ðdróná drī rī sī drîlé Ibûrahîmû drī 'banî. Adru 'bá ãzítáñá fêjó ū'baní rī 'baní á'dûsî ku, wó 'bá ã'itáñá Ibûrahîmû drī agá 'dī 'baní pírí ū'di 'bá adrujó átépi ãmadrî gá úrîndí agá rī 'i rī sī. ¹⁷ Ijó sîlé rī 'bá jolé rī 'bá áni, "Á'bâ mi adrujó átépi súrû ū'bí 'dī 'bá ãni." † ū'di ãmâ átépi Ðdróná ū'di 'bá ã'ile rī drîlé gá Ðdróná 'dī ū'di 'bá ã'ile rī vâ 'bá drâlépi rá rī kí adrîlépi, ãzila ūkpô ū'didrî gá rī sī ãko 'dáyû rī agá ãko ãzí cí la 'bâlépi rá rī 'i.

¹⁸ Ðdróná la mü azilé Ibûrahîmû ní, "Mi mü adrulé átépi súrû ū'bí үnókû drî gá 'dî 'bá ãni," Ibûrahîmû 'bá ásî ãzila ã'í ijó ū'di 'bá jolé rī rá. Ðdróná jo ándrá vâ ū'diní, "Anzi mîdrî mulé tilé drîlé gâlé rī kí mü adrulé céce 'dâ 'bá ãni, íco kí lâlé ku." † ¹⁹ Ibûrahîmû 'bá ã'itáñá a'dé ku, ū'di 'bá ilí ní ca agá túrû ãlu, ū'diní nijó la rá 'i үryu 'bá drâ dó 'bo ãzila ūkû ū'di ãni Sârâ de dó rá rī sī. ²⁰ Azinjá Ðdróná 'bá azilé Ibûrahîmû ní rī sī ū'di 'bá ã'itáñá uja ru ku, ã'itáñá ū'di agá rī zo ūkpó ru ïdî-ïdî, ijó ū'di 'bá idélé 'dî fê dó Ðdróná ní dîzâ. ²¹ 'Bâ ū'di ásî gá ūkpó ru Ðdróná ū'di

† 4:17 Í'doñá 17:5 † 4:18 Í'doñá 15:5

ũkpó trū ijó ū'di 'bā azilé rī idéjó. ²² Ijó 'dī bāsī, Ādróná 'bā Ibúrahímū lājó 'bā mgbā rú ã'ítáñá sī 'dī. ²³ Cécé ãma kí lälé ijó sīlē rī agá rī áni "úlā ū'di 'bā ãlá ru," wó ijó sīlē 'dī kí úsī kí Ibúrahímū 'bā mgbā ní á'düsī ku ²⁴ vā ãmaní ïndī, ã'dusíku ãdrī ã'ítáñá ãmadrī gá rī 'bā Ādróná agá, ū'di ãma lā ãlá ru ã'ítáñá sī. Inga Yésū Úpí ãmadrī ídri drā agá rá. ²⁵ Úfē ū'di drälé ijó ūnzí ãmadrī kí tī gá inga ū'di ídri ru sī ãma 'bājó ãlá ru.

5

Ásî ïgbë ãzila ãyïkô

¹ Ijó 'dī sī, ála ãma lājó 'bá trūlé ijó ūnzí agá rá rī rú ã'ítáñá sī rī sī, ásí ïgbë ãma drïdrïnjī gá Ādróná be cí 'dī ãmā Úpí Yésū Kúrísítō sī, ² Yésū 'bā ijó sī ãma ı̄sú drïléba ndëlépi rá rī ã'ítáñá sī 'dī lëtáñá uyanjâ kóru ãma sī pā tujó ú'dī'da ala gá rī 'i. Azila ãma dó ãyïkô idé dízä Ādróná ní ãma ásí 'bājó drī la tējó rī sī. ³ Adru 'dī 'i á'düsī la ku, wó lē ãma u'á vā ãyïkô sī ūcõgõ ãmā ı̄sülé rī kí agá, ã'dusíku ãnñí rā ūcõgõ ı̄sújó rī la ãmaní ijó tī tanjá fē, ⁴ ijó tī tanjá la gbíyā muké rī fē, gbíyā muké ijó ní 'bá sī jō rī fē, ijó ní 'bá sijó rī la ásí 'bānjá ijó drïlé gá rī tējó rī fē. ⁵ Azila ásí 'bānjá ijó drïlé gá rī tējó rī fē 'bání drïnzá ku, ã'dusíku Ādróná 'bā lëtáñá ū'didrī gá rī ūsülé ãma ásí gá Úrindí Álá ū'di 'bā félé ãmaní rī sī.

⁶ Æmaní u'á gá ũkpó kóru sī ãma pajó, Kúrísítō drā ijó ūnzí ãmadrī kí sī sáwā muké Ādróná ní pélé rī gá. ⁷ ū'di ijó ũkpó la 'bá ãzí ı̄sújó drajó

'bá ãlá la kẽjí gá. Wó 'bá ãzí icó ásí imbálé ã'ijó sī drãjó 'bá mûké rĩ kẽjí gá nĩ. ⁸ Wó Ädrónjá i'da lëtáñá ï'di 'bã ãma lẽjó rĩ sáwã ãma adrujó ūnzí agá 'dã sī Kúrísítõ drã ãma sī.

⁹ Ijó 'dĩ sī, ãrí ï'didrì gá rĩ ní ãma trûjó ijó ūnzí agá 'bo rĩ sī, ãma ãmã pa ūmbã Ädrónjá drì rĩ agá ï'di rú sī. ¹⁰ ãma ándrá adrujó Ädrónjá 'bã méró'bá ru rĩ sī, icí tì ãma abe ï'diní ï'di 'bã ngópí fejó drãjó ãma sī rĩ sī. 'Dĩ ãzí ãmbögõ sī ndëlépi rá ãmaní sī acájó ï'di 'bã kãká ru rĩ. Ijó 'dĩ sī, ãma dó adrujó ásí ïgbë Ädrónjá drì agá rĩ sī, ãma ãmã pa ídri Kúrísítõ drì sī. ¹¹ Adru 'dĩ 'i á'dûsí ku, wó ãma vâ ãyïkõ ısu Ädrónjá rûlé ãmã Úpí Yésü Kúrísítõ rû sī, 'dĩ 'bá ãma tì icílépi Ädrónjá be kãká ru rĩ 'i.

Drã ï'di Ádãmû rû sī ídri ï'di Kúrísítõ agá

¹² Drã 'bã afijó ūnókú gá 'bá ãlu rû sī rĩ áni, ijó 'dĩ sī ijó ūnzí sī drã afí nĩ, drã rû dó 'bá pírí kí ã'dusíku ï'bã kí ijó ūnzí idéjó rá rĩ sī. ¹³ Drïdrì 'dĩ sī úfê drì ãzítáñá ku rú, ijó ūnzí ándrá ūnókú drì gá 'dâ cí. Wó 'bá ãzí 'bã ándrá ásí ijó ūnzí drì gá ku, ã'dusíku ãzítáñá fejó ku rĩ sī. ¹⁴ Wó angajó Ádãmû ngá rĩ cajó Músã ngá rĩ, drã ándrá úpí ru 'bá pírí kí drïlé gá, vâ 'bá pírí ijó ūnzí idélépi Ádãmû áni ku ï'di 'bã Ädrónjá tì gäjó úmgbé rĩ áni 'dĩ kî trû pírí. Ádãmû ándrá ícétáñá ru 'bá mulépi amulépi rĩ 'i. ¹⁵ Wó fëtáñá Ädrónjá 'bã félé rĩ adru ijó ūnzí rĩ áni ku. Ijó 'dĩ sī, 'bá wëwë rû drì kí táni ūdrã agá ijó ūnzí 'bá ãlu drì sī rá tí, wó lëtáñá Ädrónjá drì uyanâ kóru rĩ ndë rá, ãzila

fētáŋjá ū'di ãni 'bá ū'bí 'baní lētáŋjá ū'di ãni uyanâ kóru 'bá ãlu rû sī 'dī Yésű Kúrísítō sī rī ndē vâ rá. ¹⁶ Fētáŋjá Ădrónjá 'bā fēlē rī adru ijó ūnzí 'bá ãlu 'bā idélé rī 'bā ijó ajílé rī áni ku. Ă'dusíku ijó liŋá bī ijó ūnzí vú ají ijó liŋó drā ru 'bá nî, wó fētáŋjá ajé kóru ijó ūnzí wēwē rú 'dī vú ābîlépi rī ají dō trūtáŋjá. ¹⁷ Ijó 'dī sī, ijó ūnzí 'bá ãlu drī gá rī sī, drā acá úpí ru 'bá pírí kí drīlē gá. Wó ícô ijó 'dā ū'bîlé ijó Yésű Kúrísítō 'bā ngalé rī be ku. Ădrónjá ásí gá lētáŋjá uyanâ kóru rī ãmaní cí, ãzila ã'ĩ ãma Yésű 'bā ijó sī rá. Ñama dó u'á ãlá ru ãzila ãngū na úpí ru.

¹⁸ Cécé ijó ūnzí ãlu 'bā ijó liŋá ajíjó 'bá pírí kí drī gá rī áni, ijó 'dī sī idétáŋjá 'bá ãlu ãlá rī drī fē trūtáŋjá idri ajíjó 'bá pírí 'baní. ¹⁹ Wó aritáŋjá ãko ándrá 'bá ãlu drī sī fē úlā dō sī 'bá pírí kí 'bá ijó ūnzí idélépi la rú, aritáŋjá 'bá ãlu drī sī 'bá wēwē rú kí acálé ãlá ru Ădrónjá drīlē gá.

²⁰ Ñzítáŋjá Ădrónjá drī fē ū'di 'bá 'bā ndre kí rú sī ijó ūnzí ū'badrī gá rī kî. Wó 'bá 'bā kí mujó ijó ūnzí idénâ trū drī gá rī sī, lētáŋjá uyanâ kóru Ădrónjá drī rī la vâ tû drī gá drī gá. ²¹ Ijó ūnzí 'bá ãngū najó 'bá pírí kí drīlē gá drā fējó rī áni, wó lētáŋjá uyanâ kóru Ădrónjá drī rī la ãngū na ijó pírí rī agâ sī, sī ãmaní idri ukólépi ku Úpí ãma ãni Yésű Kúrísítō agá rī fējó.

6

Drājó rá ijó ūnzí sī wó adrujó idri Kúrísítō be

¹ Ijó 'dī sī, ãma dó ã'du jo, lē ãma idé kí ijó ūnzí jā 'dâ, lētáŋjá uyanâ kóru Ădrónjá drī rī 'bāngá dō

sī ̄idí-̄idí yā? ² Āluŋá la 'dáyū! Āmaní ūdrājó ijó ūnzí sī 'bo rī sī, ijó ūnzí 'bā ūkpó dó ãma drī gá yū, ̄azíla ãma icó dó u'álé pálé la gá ̄idí ku. ³ Ijó 'dī sī, ̄anñí kí rá ̄andá ãma 'bá bābūtīzī bīlépi sī acájó Kúrísítō Yésū agá 'dī, ̄abī kí bābūtīzī fijó drā agá rī gá ku yā? ⁴ Ijó 'dī sī, išī dó ãma ̄di trū bābūtīzī sī fijó drā agá icéjó la ãmaní cécé Kúrísítō ingajó ídri drā agá rá ūkpó dīzā rú Átépī drī gá rī sī rī ãmā mgbā dó vā sī u'á ídri ú'dí la agá.

⁵ Āma dó ãma icíjó ̄di trū drā ̄didrī agá 'dī 'bā áni rī sī ãma vā ãma icí ̄di trū ̄alu ídri ú'dí rī agá ángájá ̄di 'bā angájó rī sī. ⁶ ̄Anñí dó rá ádrizā ãmadrī ̄ukü rī ipa ̄di mūsälá 'bā sī gá ̄di be, ijó 'dī sī ̄urū 'bá ãmaní ijó ūnzí trū rī 'bā ijó 'bā ukó dó rá, ãma adru ru dó sī ̄atí 'bó ijó ūnzí ̄ani ku. ⁷ Ā'dusíku 'bá drälépi 'bo rī útrū ̄di ijó ūnzí agá rī sī 'bo.

⁸ Ú'dī'da ̄adri drā Kúrísítō be, ãma ̄i rá ãma mu u'álé ̄di trū ̄angū ̄alu gá. ⁹ ̄Anñí dó rá Kúrísítō 'bā angájó ídri drā agá rá rī áni, icó dó drälé ̄idí ku, drā 'bā ūkpó ̄azí ̄di drī gá ̄idí la 'dáyū. ¹⁰ Kúrísítō drā pálé ̄alu sī ijó ūnzí ndějó icó drälé ̄idí ku, wó ̄di ú'dī'da íni ídri rú ̄adrónjá be. ¹¹ Gēr̄i ̄alu 'dī sī ilā ̄imi ijó ūnzí sī 'bá drälépi rá rī rú, ijó ūnzí 'bā ūkpó dó ̄imi drī gá yū, wó ̄imi dó sī u'á ídri rú ̄adrónjá be Kúrísítō Yésū sī.

¹² Ijó 'dī sī, ijó ūnzí 'bā adru úpí ru ̄urū 'bá ̄imi ̄ani icólépi drälépi rá rī 'bā drīlē gá ̄di diní dó sī ̄imi drī cejó ijó ūnzí ̄di 'bā lēlē rī kí agá ku. ¹³ ̄Ifē ̄imi ̄urū 'bá 'bā wókō ̄azí rī kí sī ijó ūnzí idéjó ̄azíla

cécé ãkójó ijó ūnzí ãni la rú ku, wó be la rá la ifẽ ūmi ãmgbã rí pírí Ädrónjá ní cécé 'bá ajilé angajó drã agá ufile ídri agá rí áni ãzila ifẽ ūmi үru'bá adrujó ãkójó ãlá ru sī Ädrónjá 'bá ãzí ngajó la rú. ¹⁴ Ijó 'dī sī, ijó ūnzí 'bá adru ūmi drilé gá úpí ru ku, ã'dusíku ūmi adru ãzítáñá pálé gá ku, wó rá la Ädrónjá 'bá lëtáñá uyanâ kóru rí agá.

Atí'bó ijó mgbã drí gá rí

¹⁵ Ädrónjá 'bá ãma trujó ãzítáñá agá 'bo rí sī, lē ãma idé ijó ūnzí yā? 'Dī 'bá áni ku, ãma adru ãzítáñá pálé gá ku ã'dusíku ãma adrujó ï'didri lëtáñá uyanâ kóru rí agá rí sī. ¹⁶ Ínij ūminí ūmi fejó 'bá ãzí 'bá tì arejó rí la ūmi 'bá adrujó ï'di 'bá ãtí'bó ru rí ku yā? ūminí táni adrujó ãtí'bó ijó ūnzí 'bá drí celépi drã agá rí áni la rú tí, jöku ūnzítáñá ru Ädrónjá rú, ūnzítáñá 'dī la ūmi drí ce adrujó 'bá ãlá ru. ¹⁷ Wó ma ãwā'difō fē Ädrónjá ní, ūminí táni ándrá adru agá ãtí'bó ijó ūnzí áni rá tí, ifẽ ūmi ásí pírí imbatáñá félē ūminí rí arejó. ¹⁸ Útrū dó ūmi ijó ūnzí agá rí sī rá, ãzila ūmi acá dó ãtí'bó ijó ãlá rí áni.

¹⁹ Ma ijó 'dī jo tì ūmí nñlé cé rí sī íni la, ã'dusíku ūrätáñá ūmidri 'bádrí gá rí ūkpō kóru. Cécé jō ūmí ūmi үru'bá 'bá ūsélé ãzí rí kí ayújó ijó ūnzikänä ãndí ru, ãzila ãko ūmi 'bälépi ūkpō kóru sī ūmi ãzítáñá sī zojó ku 'dī kí agá. Ijó 'dī sī, ūmi angá ala gá rí sī ūmi fejó ãtí'bó ijó ãlá rí kí idéjó sī ūmi drí cejó adrujó ãlá ru.

²⁰ Sáwā ūminí u'ájó ãtí'bó ijó ūnzí áni 'dā sī, ãzítáñá ãzí ándrá ūmi drí gá ūmi idé sī ijó múké

Ãdrónjá drí rī kí la yu. ²¹ Ӯrődrí ūminí ışulé ala gá rī ã'du sáwā ūminí ijó 'bání dr̄inzá félépi 'dī kí idéjó rī sī yā? Āko 'dā kí āmaní drā ají. ²² Wó ú'dī'da dó ūmi unzejó ijó ūnzí agá 'bo rī sī, ūmi dó ãtí'bó Ædrónjá ãni, Ӯrődrí ūmi ışulé rī ūminí ūmi idri ãlá rī fējó pírí ū'didrī rī 'i. Ӯrődrí la ū'di idri ukólépi ku rī 'i. ²³ Ā'dusíku ūyá ijó ūnzí drí gá rī ū'di drā, wó fētáñá ãjē kóru Ædrónjá 'bā félé rī ū'di idri ukólépi ku Úpí ãma ãni Kúrísítō Yésū agá rī 'i.

7

Ijó i'dalé ūkú ığbāñá sī rī

¹ Má ádrípika ãzila má ámvópika, ūnī ma ijó jø 'bá ãzítáñá nřlépi cé 'dī 'baní, ãzítáñá la 'bá umbé cí la 'bá drī adru agá idri drā drī ku 'dī gá 'dī rī gá ku yā? ² Úkú ágó rylépi 'bo rī icétáñá sī ãzítáñá umbé ū'di cí ágô be ū'di 'bā adru agá idri 'dī, ágô drī dó drā rá útrū dó ū'di ãzítáñá ágô drī agá rá. ³ Ijó 'dī sī, ūkú drī mū ágó ãzí gá ışú 'dī sī ū'di 'bā ágóbí kãyú rī drī idri, ála ū'di umve ãwú'bá. Wó ágó dr̄indrī rī drī dó drā rá, ãzítáñá ãzí umbé ū'di ku, adru vâ ãwú'bá ku drī tání ágó ãzí ndú la rü agá rī gá

⁴ Má ádrípika ãzila má ámvópika, ijó bāsī gápi 'dī ãzítáñá sī rī gá, ūmi ūdrā vâ 'bāngá rá, ūminí adrujó uryu'bá Kúrísítō drī 'i rī sī, ūmi dó sī adru 'bá ndú ingalé idri drā agá rá rī áni, ãma dó sī ijó mgbā Ædrónjá drī ãzí nga áyu. ⁵ Ijó 'dī sī, āmaní ándrá u'á agá ijó ūnzí uryu'bá 'bā lēlē rī kí agá, ilí ūnzikänä drī ãzítáñá 'bā ingalé rī ri ãzí idélé

ãma ụru'bá gá, ijó ãmaní idélé rí kí pírí ají kí dó ãmaní drä. ⁶ Wó ú'dí'da ãzítáŋá 'bä ũkpõ dó ãma drí gá 'dáyü, ã'dusíku âdrä dó ãko ãma umbélépi mähbüsü gá rí drí 'bo. Æma icó dó sī ãzí ngalé Ædróná ní gbíyä үkü ãzítáŋá drí sile rí vú ũbijó rí sī ku, be la rá la gẽr̃i ú'dí Úríndí drí gá rí sī.

Ã'dí 'dijó ijó ũnzí be

⁷ Ijó 'dí sī, ãma dó ã'du jo yā? Æzítáŋá ū'di ijó ũnzí yā? Yu! Má icó ándrá ijó ũnzí nīlé ku ãzítáŋá drí ándrá i'da la ku rí gá. Má icó ándrá vâ mgbä rí gá ū'lí nīlé ãzítáŋá drí ándrá jo la, "Mí idé ū'lí ku" [†] rí gá. ⁸ Wó ijó ũnzí ɪsú gẽr̃i ãzítáŋá agâ sī sī ijó gälé úmgbé ū'lí ãni 'dí kí ingajó áma agâlé. Æzítáŋá 'bä adrujó yu rí sī, ijó ũnzí ándrá ãko ãzí ũkpó kóru la. ⁹ Ma ándrá ãzítáŋá nījó ku rí sī, ma ándrá ídri. Wó ãzítáŋá dó mu amylé 'bo, ijó ũnzí amvú dó tondolö ídri. ¹⁰ Ijó 'dí sī, ãzítáŋá muké ándrá lélé 'bä ají maní ídri rí ají dó maní ijó liŋá drä drí. ¹¹ Ijó ũnzí ɪsú gẽr̃i ãzítáŋá agâ sī, ulé dô sī ma rá ãzila 'dí dó ma rá. ¹² Ijó 'dí sī, ãzítáŋá ū'di 'bängá ãlá ru, ãzila piri-piri ãzila muké üniyambamba ru, ijó pírí ū'di 'bä jolé rí kí abe.

¹³ Ijó 'dí 'bä ífí íngoní; ífí la ijó muké rí ají maní drä nī yā? Aluŋá la 'dáyü! Ijó ũnzí idé ijó 'dí nī; ū'diní ãko muké rí ayújó rí sī. Ijó ũnzí ají maní drä, ū'di 'bä ádrízä mgbä ũnzí rí 'bä i'dá ru sī nī. Ijó 'dí sī, ãzítáŋá i'da ijó ũnzí. ¹⁴ Änī kí ãzítáŋá ū'di muké úríndí nī, wó má mā ngá 'bä ũnzí ru

† 7:7 Äfūŋá 20:17; Äzítáŋá Amviŋá 5:21

ma 'i, îtündā ma ãtí'bó ru ijó ūnzí nî. **15** Án̄i ma ã'du idé yã r̄i gá ku, ã'dusíku ijó mání lélé idélé r̄i má idé ūdi ku, be la rá la ma ijó tá mání gâlé idélé úmgbé r̄i idé áȳu. **16** Mání ijó mâ lélé idélé ku r̄i idéjó áȳu r̄i s̄i, má ã'í dó s̄i rá ãzítanjá ūdi ijó muké la. **17** Ijó 'd̄i s̄i, adru dó ma ijó 'd̄i idé ma 'i la ku, wó ūdi ijó ūnzí u'álépi áma agá r̄i 'i. **18** Ijó mání n̄lē r̄i ijó muké la áma agá 'dáȳu ijó үru'bá dr̄i gá r̄i s̄i, ã'dusíku áma ūrâtanjá agá álē tá ijó mgbâ muké r̄i idélé áȳu. Wó má icó dó i'dalé la ámvé tondolö la ku. **19** Ijó 'd̄i s̄i, ijó mání idélé r̄i adru dó ijó tá muké mání ūrâlé idélé r̄i 'i ku, ūdi ijó ūnzí mání lélé idélé ku r̄i mání idélé áȳu r̄i 'i. **20** Ádr̄i dó ú'd̄i da ijó mání lélé idélé ku r̄i idé, adru dó ma 'i ijó la idélepi r̄i 'i ku, wó ūdi ijó ūnzí u'álépi áma agá r̄i la ijó 'd̄i kí idé n̄i.

21 Ijó 'd̄i s̄i, ãzítanjá i'da mání ijó ūnzí áma agá r̄i, ádr̄i lē ijó muké idélé, ijó ūnzí la áma atr̄i ijó muké 'd̄a idénjá gá cí. **22** Má u'á ãyïkõ s̄i áma ásí gá ãzítanjá Ádrónjá dr̄i kí s̄i, **23** wó má ىsú áma үru'bá 'bâ wókõ ãzí kí ã'd̄i 'd̄i ãzítanjá áma agá r̄i be áma umbéjó ãtí'bó ru ijó ūnzí ní ijó mání idélé r̄i kí s̄i. **24** Ma áma idé ã'du rú yã! Æ'di la áma pa ūcögõ үru'bá mádr̄i 'd̄o dr̄i agá n̄i yã? **25** Áwâ'difô Ádrónjá ní Úpí áma ãni Yésû Kúrísítõ ní áma pajó ijó 'd̄i agá r̄i s̄i.

Ijó 'd̄i s̄i, ūrâtanjá áma ásí gá r̄i s̄i, ma lē ijó ãzítanjá Ádrónjá dr̄i gá r̄i 'bâ lélé r̄i kí ngalé, wó ijó үru'bá dr̄i gá r̄i s̄i, ma ijó ãzítanjá ijó ūnzí dr̄i gá r̄i 'bâ lélé r̄i kí nga.

8

Ídri u'ájó Úríndí Álá rī agá rī

¹ Ú'dí'da, 'bá u'álépi Kúrísítō Yésű agá rī kí drī gá ijó liŋá 'dáyų, ² ā'dusíku Kúrísítō Yésű rū sī ăzítáŋá Úríndí ídri drī gá rī trū āma ăzítáŋá ijó ūnzí āni drā drī agá rī sī 'bo. ³ Ijó 'dī ăzítáŋá Músā drī 'bā icólé idélé ku rī, ā'dusíku ijó ūnzí āma үру'bá drī 'bā ăzítáŋá ūkpō kóru. Wó Ădrónjā trū āma ī'diní ī'di 'bā Ngópi tī ăpějó үру'bá sī 'bá ru, cécé āma 'bá ijó ūnzí trū 'dī kí āni, ăzila adrujó ídétáŋá ru ijó ūnzí āmadrī kí sī. Ădrónjá ayú Kúrísítō drī gá 'dī 'i sī ijó lijó ijó ūnzí drī gá. ⁴ Idé ijó 'dī íni la ijó ălá ăzítáŋá 'bā lélē rī 'bā idé kí ru āma 'bá acílépi ijó үру'bá drī kí vú gâ sī ku, wó Úríndí 'bā drī celé nī 'dī 'baní.

⁵ 'Bá acílépi ijó ūnzí үру'bá drī kí vú gâ sī ī'bā ásí fĕlépi ijó үру'bá 'dō 'bā lélē rī kí vú bjjó rī, kí ásí 'bā ijó ī'bā kí lélē rī kí drī gá. Wó 'bá acílépi ijó Úríndí 'bā lélē rī kí vú gâ sī rī kí ásí 'bā ijó Úríndí 'bā lélē rī kí drī gá. ⁶ Ijó ásí 'bajó ijó үру'bá drī drī gá rī la drā ají, wó ásísíŋá 'bajó ijó Úríndí drī drī gá rī la ídri fē ásí īgbē be. ⁷ 'Bá ásí 'bälépi ijó үру'bá drī drī gá rī ī'di méró ru Ădrónjá be, 'bā ásí ūnzí rī fē ărútáŋá ăzítáŋá Ădrónjá drī ní tī la arejó ku. ⁸ 'Bá ijó үру'bá 'bā lélē rī kí vú ūbilepi rī icó kí ăyíkō fějó Ădrónjá ní ku.

⁹ Wó Úríndí Ădrónjá drī drī u'á īmi agá nī, ijó үру'bá drī rī icó īmi drī celé nī ku, rá la Úríndí Álá 'dī 'i. Wó 'bá ăzí drī adru Úríndí Kúrísítō drī

kóru, icó adrulé 'bá Kúrísítō ãni la rú ku. 10 Wó Kúrísítō drí adru ïmi agá ní, ïmi үру'bá kí my üdrälé rá ijó ūnzí sī, wó úrindí ïmi agá rí la adru ídri ã'dusíku ú'bā rídi ãlá ru. 11 Úrindí Ädrónjá drí Yésü ingalépi ídri drä agá rí drí adru ïmi agá ní, Ädrónjá Kúrísítō ingalépi drä agá rí la ídri fē үру'bá ïmi ãni mylépi drälépi rá rí ní ïndí, 'dí Úrindí rídi ãni u'álépi ïmi agá rí sī.

12 Ijó 'dī sī, má ádrípika ãzila má ámvópika, ãma mõrī trū, adru sī ijó ūnzí үru'bá drí gá rī idéjó la ku. **13** Ími ní u'á agá ijó ūnzí үru'bá 'bā lélé rī kí agá, ími ūdrā rá, wó ïdrī u'á Úrindí sī ími ídétanjá ūnzíkānā үru'bá drí gá rī kí gā úmgbé ími dó sī adru ídri. **14** 'Bá Úrindí Ádrónjá drí gá rī 'bā drī celé nī rī kí ála kí umve anzi Ádrónjá ãni. **15** Â'dusíku ími a'í ándrá Úrindí Ádrónjá drí gá rī sī ūrī fējó íminí, ãzila ími 'bajó ãtí'bó ru ku, wó ími a'í ándrá Úrindí Ádrónjá Ngópi drí gá rī sī ï'di umvejó "Bābā" ãmā Átépi. **16** Úrindí Ádrónjá drí 'bā mgbā rī la ijó jø Úrindí ãma agá rī ní i'dajó la ãma anzi Ádrónjá ãni. **17** ãmaní adrujó anzi Ádrónjá drí kí rī sī, ãma dó mū dríléba Ádrónjá 'bā tāmbalé 'bá ï'di ã'ílépi rá, ãzila ãmbögō Ádrónjá 'bā fēlé Kúrisítō ní rī ịsúlé ãdrī ûcögō Kúrisítō 'bā ịsúlé rī ale ï'di be ãma dó vâ sī dizā ï'didrī 'dī ale ï'di be.

Dīzā āma āni drúzī rī

¹⁸ Mâ ūrājó la rī sī āma icó ūcōgō āmā ịsúlé ú'dí'da rī kí ү'bılé dīzā āmā mülé ịsúlé ឃndō rī be ku. ¹⁹ Āko pírí Ādróná 'bā 'bälé 'dī kí ícétanjá

Ãdrónjá 'bā drúzì anzi ū'didrì mgbā rī kí i'dajó rī drī tē vī sī. ²⁰ Äko pírí Ädrónjá 'bā 'bälé 'dī kí wā kí rá, icó kí ijó itulé ū'baní rī kí ışulé ku, adru ijó ū'bā kí lějó la nī rī sī ku, wó ã'dusíku Ädrónjá lē ū'di 'dā 'bā áni nī, kí dó sī ásì 'bā tějó la sī ışujó la. ²¹ Ijó 'dī íni la Ädrónjá la ú'dú ãzí pē sī äko pírí ū'diní 'bälé rī kí trūjó umbéjá ū'baní ñmajó rī agá, ãzila kí ajijó dīzā agâ sī drīlémgbø fējó anzi Ädrónjá drī 'banî.

²² Änī kí rá äko pírí Ädrónjá 'bā 'bälé rī kí drī ci, áwáñjâ trū ūkú 'bā ngötí tihjá 'bā ãzá tajó rī áni, ãzila ãzá ū'di ãzá ta kpere acájó ändrū. ²³ Adru äko Ädrónjá 'bā 'bälé 'dī kí á'düsí la ku, wó ãma vâ 'bá ū'di 'bā ūri rú Úríndí ū'didrī trū 'dī, ãma ãzá ta 'a 'a rú ãmaní ú'dú ãma 'dujó ū'di 'bā anzi rú ãzila ãma unzejó үrү'bá sī rī drī tē. ²⁴ Ijó 'dī sī, ãma dó ãma pa ãmaní ásì 'bajó rī sī. Wó ásì 'bãñjá äko ãma ndrelé rá 'dī drī gá rī adru ásì 'bãñjá mgbā la ku. Ä'di la ásì 'bā äko ú'dī'da ū'didrī ci rī drī gá nī yā? ²⁵ Wó ädrī ásì 'bā äko drī ãma ışulé ku rī drī gá, ãma tē la ásì jā sī.

²⁶ Gërjí älu 'dī sī Úríndí Älá rī la ã'ítanjá äkō ãmadrī gá rī ãzā ko nī, ãma nijó Ädrónjá zижó ãzila ãma ū'didrile ä'du a'i yā rī gá ku rī sī, wó Úríndí Älá rī 'bā mgbā rī la ãmaní Ädrónjá zi mämälá 'bajó nī, ū'di äko ãzí ãmaní icolé jolé ti sī ku la. ²⁷ Ädrónjá ū'di ijó 'bá ásì gá rī ndrelépi rī, nijó Úríndí 'bā ūrälé rī cé ä'dusíku Úríndí la Ädrónjá zi 'bá älä rī 'baní ijó Ädrónjá 'bā ūrälé rī áni.

U'ájó 'bá ijó ūnzí ndēlépi rá rī rú

28 Ānī kí āko pírí kí agá Ādrónjá la āzí nga múké 'bá ū'di lēlépi rá ū'di 'bā umvelé ijó ū'didrī gá rī sī ū'di 'bā lēlé rī áni, **29** ū'di 'bā nīlé ídu cé, vā ū'di 'bā ūpēlé lālé ndú 'dī kí rá, 'bā i'dá kí rú cécé ū'di 'bā Ngópi áni, 'bā adru rū sī Ngótí ū'di áni kāyú rī rú, 'bá ū'di a'ílépi rá 'dī kí dridrínjí gá. **30** 'Bá Ādrónjá 'bā ūpēlé lālé ndú 'dī kí umve vā kí, 'bā kí álá ru ū'di 'bā 'bá ru, āzíla azí ū'baní dīzā ū'didrī gá rī najó ū'ba abe.

31 Wó 'dā rī gá āma dó a'du ijó jø? Ādrónjá drī dó adru āma áni, 'bá ází icó dó a'dí 'dilé āma abe ku. **32** Ādrónjá drī dó ū'di 'bā Ngótí álu rī gā félé pírí āmaní ku, ū'di rú rī icó dó āmaní āko pírí kí félé cécé ū'di 'bā Kúrísítō fējó āmaní lētánjá uyañá kóru rī sī ku yā? **33** A'di la 'bá Ādrónjá áni ūpēlé 'dī kí tō nī yā? Ādrónjá 'bā mgbā lā kí 'bá ijó ūnzí kóru rī gá nī. **34** 'Bá icólépi ijó lilépi 'bá 'dī kí drī gá ijó la kí ndē rá rī a'di 'i? Kúrísítō Yésű drā rá, Ādrónjá inga ū'di ídri rú, ri dó Ādrónjá 'bā drī ãndá rī gá, ū'di māmálá 'bā Ādrónjá drīlē gá āma ijó sī nī. **35** A'du la āma dridrínjí co lētánjá Kúrísítō drī benī yā? Úcōgō yā, jōku ijó ūkpó cāndí félépi la yā jōku u'díjá 'bá ulijó ménéñá sī rī 'i yā jōku ābírī yā jōku lēmērī yā jōku adrujó áni rú drā sī gá rī 'i yā jōku a'dí drā trū rī 'i yā?

36 Cécé sīlé bükü Ādrónjá drī agá rī áni:

"Ími ijó sī āma drā agá ú'dú pírí sī,

'bá kí mifí gá āma i'dá cécé kābīlō mulé ulilé ulí-ulí rī kí áni." †

³⁷ Yü, ijó 'dī kí agâ sī pírí ãma kí ndē lëtâñá Yésű Kúrísítō 'bā ãma lëjó rī sī. ³⁸ Ijó 'dī sī, ánī dō ãndá-ãndá ru drā, īdrī, jō táni mäläyíkā 'bū gá rī kí, úrindí ünzí ãngū drī gá rī kí, ijó ãndrū rī jöku ijó drïlé gálé ru amûlépi rī kí trū, ãzila ūkpõ ijó ru idélépi rī abe, ³⁹ ãngū үrûgâlé ru rī, ãngū vûrûlé ru, ãzila ãko pírí Ädrónjá 'bā ū'bâlé 'dī kí abe icó kí ãma drïdríñjí colé lëtâñá Ädrónjá drí ãma ãni Kúrísítō Yésű agá rī be ku.

9

Ijó Ädrónjá 'bā Isirayîlî pêjó rī

¹ Ma ijó mgbā jō, ma Kúrísítō ãni ãzila má alí ïnzõ ku, ūrâtâñá mádrī Úrindí Älá rī la drī la ce nī, imbá áma ásí ájo ïnzõ ku. ² Áma ásí gá ūcôgõ ãmbogó ru, ãzila ma ãzá walépi ku la ta 'bá mádrī ãrí ãzila ïzá âlu 'dī kí ijó sī. ³ Ijó 'bá mádrī Yésű ã'îlépi rá rī 'badrī sī, álë tá Ädrónjá 'bā wā ma rá, ãzila 'bā lâ ma Kúrísítō be ku, ijó 'dī drī tá icó kí palé rá rī gá. ⁴ 'Dí kí 'bá Isirayîlî rú Ädrónjá 'bá pêlé ï'di 'bā anzi rú rī kí, i'da ru dîzâ rú ï'baní rá. Tî icíma ï'di ãni ï'ba abe rī, ï'diní ï'baní ãzítâñá kí fêjó rī, ï'diní ï'baní drïléba sī ï'di ïnzijó jō ï'di ïnzijó rī agá rī, ãzila ijó azinjá ï'didrī gá rī kí ã'ijó. ⁵ Á'bí ï'badrī kí ándrá 'bá ïyô Ädrónjá drī kí, Kúrísítō 'bā ízokí bâsî ãfûjó 'bá ru rī angá ï'ba rû sī, ï'di Ädrónjá ãko pírí kí drïlé gá Úpí ïçûlé rulé rûrû jâ 'dâ rī 'i. Ámînâ.

⁶ Adru ijó Ädrónjá 'bá azilé rī ïcë rá íni ku. Ijó 'dī sī, anzi pírí Isirayîlî rú 'dī adru kí 'bá

Ãdrónjá ãni la ku. ⁷ Ä'dusíku adru ū'bā kí adrujó ȏbúrahímű 'bā dr̄lē r̄i s̄i kí dó pírí 'bá Ãdrónjá ãni la íni ku. Ãdrónjá jo, "Dr̄lē mídr̄i kí ȏfū ȏsákā r̄u s̄i." ^{† 8} Adru anzi ȏbúrahímű 'bā t̄lé r̄i kí pírí mu adrulé anzi Ãdrónjá ãni íni la ku, wó rá la anzi ȏbúrahímű dr̄i Ãdrónjá 'bā ijó azilé ãzí r̄i k̄i. ⁹ Ijó ándrá Ãdrónjá 'bā azilé r̄i jo, "Sawā p̄elé r̄i agá, ma ãgō rá ãzila Sárā la ngótí ágóbí t̄i rá." [†]

¹⁰ Adru 'd̄i 'i á 'd̄usí la ku, R̄ebékā ãwū anzi kí ūr̄i ãmā áyípi ȏsákā n̄i. ¹¹⁻¹² Âwū dr̄i anzi 'd̄i kí ku r̄u, idé kí dr̄i vâ ijó ūnzí jõku ijó mûké la ku r̄u. Ãdrónjá jo R̄ebékā n̄i, "Ngótí kãyú r̄i la mu adrulé vúlé r̄i pálé gá." [†] Ãdrónjá jo ijó 'd̄i íni la s̄i i'dajó la ū'di ijó ū'didr̄i kí p̄e n̄i adru ãzí 'bá n̄i idélé r̄i s̄i ku, be la umveñá ū'didr̄i s̄i. ¹³ Cécé ijó sîlé r̄i 'bā jolé r̄i áni, "Álē Yâkó'bõ rá, wó ángū ȏsâwū 'i." [†]

¹⁴ Ijó 'd̄i s̄i, ãma jo la íngoní yâ? Ãdrónjá li ijó píri ku yâ? Áluñá la yu! ¹⁵ Ä'dusíku Ãdrónjá jo ándrá Músâ n̄i, "Ma ásí ȏgbë i'da 'bá mání s̄i lějó ásí ȏgbë i'dajó r̄i n̄i rá,
ãzila ma 'bá mâ p̄elé r̄i 'bā ízákizâ ndre rá." [†]

¹⁶ Ijó 'd̄i s̄i, adru dó ūr̄atáñá 'bádr̄i agá jõku ūkpõ 'bádr̄i s̄i ku, wó rá la ásí ȏgbë Ãdrónjá dr̄i s̄i. ¹⁷ Ijó sîlé r̄i 'bā jolé Fârâwû n̄i r̄i áni, "Á'bâ ándrá mi úpí ru la ijó 'd̄i s̄i, ma dó s̄i ūkpõ mádr̄i gá r̄i i'da ími agâ s̄i, s̄i rûkuma ajijó mání ȏnókú dr̄i gá 'dâ

[†] 9:7 Í'dónjá 21:12 [†] 9:9 Í'dónjá 18:10, 14 [†] 9:11-12 Í'dónjá 25:23 [†] 9:13 Mâlákî 1:2-3 [†] 9:15 ȏfûnjá 33:19

pírí." † 18 Ijó 'dī sī, Ādrónjá drī lē ásí īgbē félē 'bá
ī'di 'bā lélē rī ní ī'di fē la rá ãzila 'bá ī'di 'bā lélē
'ba are ijó ku drī ūkpō rī ní ī'di drī ūkpō fē.

¹⁹ Ími ãzí ãlu icó jolé la mání, “Ádrónjá la ijó
ndrũ ãma ụru'bá gá ã'du ijó sī? Æ'di la dr̃i la atr̃i
ijó ï'di 'bā lélé r̃i gá nī yã?” ²⁰ Wó mi gápi 'bá ru
'dī, mi ã'di 'i icójó ijó umvijó Ádrónjá ní 'dī 'bā
áni yã? “Úmvú sile r̃i icó jolé la 'bá ï'di silepi r̃i
ní, ‘Ísi ma íni ã'du ijó sī yã r̃i gá rá yã?’” ^{† 21} 'Bá
úmvú silepi r̃i icó ūdrí ãlu 'dī sī ãko ï'di 'bā lélé
r̃i kí sile rá ãzí ãmbógó la ngajó, ãzila ãzí ú'dú
píri r̃i ngajó.

22 Ādrónjá 'bā ūkpō cí sī ijó ū'di 'bā lēlé idélē
rī idéjó, lē ūmbā ū'didrī gá rī i'dajó āzíla ūkpō
ū'didrī únī cé. Ri vā ijó 'bá ū'di 'bā sī ūmbā najó
ū'baní 'dī kí talé jājā rú tání ū'baní adrujó āko
mulépi drī jalépi rá la rú tí. **23** Wó Ādrónjá idé
ijó 'dī íni la dīzā ū'didrī āmbógó rī i'dajó, 'dī
ándrá ūsūlē āma drī gá 'bá ū'di 'bā ásí īgbē agá rī,
āma 'bá ū'di 'bā itulé dīzā ū'didrī ışulépi rī 'baní.
24 Āma 'bá tá ū'di 'bā umvelé angájó 'bá Yāhúdī
rú 'dī kí agálé á'düsī ku, wó vā angájó 'bá Yāhúdī
rú ku rī kí agá ūndī 'dī. **25** Ijó ū'di 'bā jolé búkū
Hōséyā drī agá rī áni,

“Bá ándrá má ãni ku 'dī kí ma kí umve 'bá má
ãni,

ãzila súrú ándrá lélé ku rí ma kí umve 'bá
máni lélé lélē rí kí;" †

26 ãzíla

† **9:17** Āfūnjá 9:16 † **9:20** Ísáyā 29:16; 45:9 † **9:25** Hōséyā 2:23

"Íjó 'dī la ru idé ūdi 'bā kējí gá cécé ándrá jolé rī
áni,

'Ími adru mā 'bá ku,'
ála dó Ími umve 'Ádrónjá ídri rī 'bā anzí kí.' " †

²⁷ Ísáyā awá 'bá Ísirayílī drí gá rī kí íjó sī:
"Í'bā kālāfe drī táni adru agá cínákí mīrī tī gá rī
áni tí,
ímbílīkó la kí ru pa nī.

²⁸ Íjó 'dī sī, Úpí la mü íjó
í'didrī gá rī līlé ünókú drī gá kpí gbōrú ázíla
íjó pírí kí ukójó rá." †

²⁹ Ándrá Ísáyā 'bá jolé údu 'bo rī áni:
"Úpí Úkpó 'Dípi
drī ándrá ámaní drīlé a'be agá ku la,
áma tánō dó cécé 'bá tawūnī Sōdómū gá rī kí áni,
áma tánō dó cécé 'bá tawūnī Gōmórā gá rī
kí áni." †

Á'ítáñá ãkō 'bá Ísirayílī rú rī 'badrī gá rī

³⁰ Íjó 'dī sī, áma dó ã'du jo? 'Bá Yāhúdī rú ku
Ádrónjá 'bá lälé 'bá ãlá ru ku rī, úlã kí ãlá ru
á'ítáñá sī. ³¹ Wó 'bá Ísirayílī rú, ázítáñá kí vú
übílépi sī ru lājó 'bá ãlá ru Ádrónjá drīlé gá rī
íṣú kí ūdi ku. ³² Á'du íjó? Á'dusíku übí kí vú la
á'ítáñá sī ku, wó ūbaní rī gá ūdi ází ngajó rī sī
íni. Sī kí ru pá 'bá cécé írā 'bá pá üsílépi rī áni
rī ụrụ'bá gá. ³³ Íjó sīlé rī 'bá jolé rī 'bá áni:

"Índre drī, á'bá írā kúmū rú 'bá kí pá üsílépi rī
ängū Ziyónī drī gá,
ázíla írā félépi la 'bá 'bá kí sī u'dejó rī 'i.

† 9:26 Hōséyā 1:10 † 9:28 Ísáyā 10:22-23 † 9:29 Ísáyā 1:9

Wó 'bá ásí 'bälépi dr̄i la gá r̄i icó dr̄inzá ịsýlé ku."
 †

10

¹ Má ádrípíka ãzila má ámvópíka íjó ãmbógó áma ásí gá Ādrónjá a'íjó 'bá Ịsírayíl̄i rú r̄i 'baní r̄i l̄e tá 'bā pa kí ru rá. ² Ma ịminí íjó mgbā jø án̄i 'bá 'dī 'bā kí ásí ãzí ngajó Ādrónjá ní ūkpó s̄i r̄i gá rá, wó ásí 'bāñá ̄'badr̄i n̄itáñâ kóru. ³ Ȑ'dusíku n̄i kí íjó Ādrónjá 'bā 'bá 'bājó ãlá ru r̄i ku, kējí la gá kí gēr̄i ndr̄u s̄i ru 'bājó ãlá ru Ādrónjá dr̄ilé gá ãzítáñá Músā dr̄i kí vú ūbīñá s̄i, l̄e kí s̄i gēr̄i Ādrónjá dr̄i ku. ⁴ Ȑ'dusíku Kúrísítō de ãzí ãzítáñá dr̄i gá r̄i 'bo, 'bá ̄'di Ȑ'ilépi r̄i kí 'bājó 'bá ãlá ru Ādrónjá dr̄ilé gá.

Patáñá ̄'di 'bá pírí 'baní

⁵ Músā s̄i íjó gēr̄i 'bání ru 'bājó ãlá ru ãzítáñá s̄i r̄i dr̄i gá jo, "Ídr̄i l̄e adrulé idri míni ãzítáñá kí vú ūbīñó r̄i s̄i, l̄e mí ūbī íjó ala gá r̄i kí vú idélé pírí."
 † ⁶ Wó 'dī íjó s̄ilé r̄i 'bā jolé 'bá lājó ãlá ru Ȑ'itáñá s̄i r̄i jo, "Mi ūrā la ími ásí gâlé, 'Ȑ'di la t̄u ãmaní 'bū gâlé n̄i yā?"[†] (Ȑ'di la Kúrísítō ají 'bū gâlé ãmaní vûrú 'dôlé n̄i yā?) ⁷ "Jōku 'Ȑ'di la fi vûrú ūnókú Ȑindú gâlé n̄i yā?"[†] (wó Kúrísítō angá 'bá dr̄alépi rá r̄i kí dr̄indr̄i gá 'bū gâlé rá). ⁸ Ȑjó ̄'di 'bā jolé r̄i ̄'di íni, "Ȑjó Ādrónjá dr̄i gá r̄i ̄'di ãni rú ími andre gá 'dī, ími t̄i gá ãzila ími ásí gá,"[†] ⁹ 'dī íjó Ȑ'itáñá dr̄i gá ãmaní ūlülé r̄i 'i. ⁹ Ȑjó 'dī s̄i, idr̄i

† 9:33 Ȑsáyä 8:14; 28:16 † 10:5 Lév̄i 18:5 † 10:6 ãzítáñá Amviñá 30:13 † 10:7 ãzítáñá Amviñá 30:13 † 10:8 ãzítáñá Amviñá 30:14

i'da la Yésű ū'di Úpí 'i ími tị sī, ãzila mí ã'í ími ásí gá Ādrónjá inga ū'di ídri 'bá drälépi rá rī kí drídriñj gá rá íni, mi ími pa rá. ¹⁰ Ásí sī 'bá la ijó ã'í rá sī adrujó 'bá ãlá ru Ādrónjá drilé gá, wó tị sī ū'di i'da la sī patáñá ışújó. ¹¹ Ijó sīlē ri jō tondolo "Bá ásí 'bälépi drī la gá rī, icó drinzá ışulé ku." [†] ¹² 'Bá Yāhūdī rú rī kí 'bá 'bá Yāhūdī rú ku rī kí abe adru kí ndú-ndú ku, Úpí ãlu 'dī 'bā vúñá ū'di Úpí ru 'bá pírí 'banî, ãzila ū'di driléba fē 'bá pírí ū'di rú umvelépi rī 'banî. ¹³ Ijó 'dī sī, ijó sīlē rī 'bā jolé rī áni, "Bá pírí Úpí 'bā rú umvelépi rī kí ru pa rá." [†]

¹⁴ Wó 'bá ū'di ã'ilépi ku rī kí ū'di rú umve íngoní-íngoní ru? 'Bá kí 'bá ū'bā kí sī ijó arejó drī la gá ku rī ã'í íngoní-íngoní ru? Æzila 'bá kí ijó are drī la gá ijó ū'dirī ūlūñjâ kóru íngoní-íngoní ru? ¹⁵ 'Bá ãzí la icó mulé 'bá 'ba rülé ijó ūlūlé íngoní-íngoní ru údrī tị la pē ku rī gá? Æzila ijó Ādrónjá drī sīlē rī 'bā jolé rī 'bā áni, "Bá ijó mgbā rī ajilépi rī pámvú ūnī 'dā áni yā?" [†] ¹⁶ Wó 'bá Isirayilí rú rī nga kí pírí ijó mgbā rī ã'ilé la ku. Isayā jō rá, "Úpí, ã'di ã'í ijó ãmā ūlūlé rī nī yā?" [†] ¹⁷ Ijó 'dī sī, ã'itáñá la amú 'bā kí ijó arejó rī sī, ãzila 'bá kí ijó are ijó Kürísítō drī gá rī ūlūjó rī sī. ¹⁸ Wó ádrī 'bá kí zi, are kí ijó ku yā? Mgbā rī gá are kí rá.

"Ijó Ādrónjá drī gá rī iré ru ãngū drī gá pírí 'bo,
ú'dükó ū'badrī gá rī ca kpere үnökü drī gá
'dā pírí rá." [†]

[†] **10:11** Isayā 28:16 [†] **10:13** Yówëjī 2:32 [†] **10:15** Isayā 52:7

[†] **10:16** Isayā 53:1 [†] **10:18** Zäbürj 19:4

19 Ázi vâ ɿdí, “Ísirayíllí nñ kí ɿjó ku yã?” Músã umvi jø,

“Ma mü 'bá mân súrú ru 'dñ kí félé u'álé ɿjá sñ 'bá mân súrú ru ku 'dñ kí ɿjó sñ.

Ma fë la ūmbã 'bã ga ñmi agá súrú ɿjó nñlépi ku 'dñ kí sñ.” [†]

20 Ísáyã jø ɿjó tñndolõ:

“Bá ándrá áma ndrûlépi ku rñ ɿsú kí ma rá,
má i'da vâ ma 'bá ándrá áma ndrûlépi ku rñ
'baní rá.” [†]

21 Wó Ísirayíllí 'bã ɿjó sñ, Ædrónjá jø:

“U'dú pírí sñ ma áma drí aja 'bá áma gälépi,
áma arelépi ku ɿzíla kí ɿgátã ga má be 'dñ
'ba rûlé.” [†]

11

'Bá Ísirayíllí drí 'bã ɿmbí kí

1 ɿjó mân zilé rñ: Ædrónjá gã dó 'bá ɿ'didrí rñ kí úmgbé yã? ɿlunjá la 'dáyu! Áma mgbã rñ bâsí 'bá Ísirayíllí rú rñ 'i, drílé ɿburahímü ãni súrú Béñzämññ drí rñ. **2** Ædrónjá gã 'bá ɿ'di ãni ándrá ɿ'di 'bã nñlé ídu cé 'dñ kí ku. ɿlã drí ɿjó sñlé bükü agá 'dã 'i, ɿjó sñlé ɿlýä drí gá ɿ'di 'bã sñ unujó Ædrónjá drílé gá 'bá Ísirayíllí drí kí ɿjó sñ rñ: **3** “Úpí, 'bá 'dñ ɿ'dí kí 'bá mí ãni nãbiya rú 'dñ kí rá, ɿzíla andi kí ɿlítárí kí rá, má ace ma á'dûsñ, lë kí vâ gêrí ndrûlé sñ áma 'dijó rá.” [†] **4** Ædrónjá umvi ɿ'diní íngoní yã? “Bá ɿzí mân tãmbalé ɿlifü ɿzíri la kí cí 'dñ kí 'bá aja tñlépi sñ Bâálí ɿnzijó ku rñ kí.”

[†] **10:19** ɿzítájá Amvíñá 32:21 [†] **10:20** Ísáyã 65:1 [†] **10:21** Ísáyã 65:2 [†] **11:3** 1 Üpí 19:10, 14

† 5 Í'di vâ céce 'dī 'bā áni acájó ú'dú ãndrū 'dō sī, 'bá ímbilíkó acelépi Ædróná 'bā ūpēlé ásí ïgbé Í'dindrí gá rī sī rī kí cí. 6 'Dī drī dō adru ásí ïgbé Ædróná drí gá rī sī, ífí la adru ází ngajó rī sī la ku, drī ándrá adru 'dī 'bā áni, ijó jolé ásí ïgbé sī rī adru tá ásí ïgbé ku.

7 Ádu yā? Åko 'bá Isirayílī rú rī 'bā kí ndrūlē ásí pírí rī sī rī ıṣú kí ku, wó 'bá ūpēlé rī ıṣú kí rá la nī. Ímbí la 'bā ásí mba kí mbā-mbā. 8 Cécé ijó sīlē 'bo rī 'bā jolé rī áni,

“Ædróná fē Í'baní úŋmī sī ijó ūrājó ku la,
mifí sī āngū ndrejó ku rī,
bile Í'bā kí sī icójó ijó arejó ku la, kpere
ãndrū.” †

9 Dāwúdī 'bā mgbā jø vâ rá,
“Lē ūmū Í'badrī 'bā uja kí ru Í'baní ímbá kí
'belépi la rú.

Gērī 'bā ázū Í'baní cí, ázila 'bā ıṣú kí pángá
cí.
10 Lē mifí la 'bā ázū kí cí, 'bā ndre kí rú sī āngū
ku benī.

Ügū la 'bā lì kí ūcōgō Í'badrī kí sī jā 'dâ.” †

*Mizeyítǘ ásé agá rī 'bā kénī icílé mizeyítǘ lícó
gá rī be rī*

11 Ma zì la Ídī: sī kí ru pá sī a'déjó angájó Ídī
ku yā? Ålunjá la 'dáyū! Å'dusíku ijó ūnzí Í'bā kí
idélé rī sī, patánjá úfē dō 'bá Yāhúdī rú ku rī 'banī,
ijó 'dī sī, 'bá Isirayílī drí acá kí dō ájā rú ijó la sī.
12 Wó ijó ūnzí Isirayílī 'badrī drī dō adru ūrōdrī

† 11:4 1 Üpř 19:18 † 11:8 Åzítáŋá Amviŋá 29:4; Ísáyā 29:10

† 11:10 Zábúrř 69:22-23

ru 'bá үнўкў гá rí 'banî, әзїла әвїњá ى'badrì гá rí sї ى'di dó drїléba rú 'bá Yähúdї rú ku rí 'banî, ى'di dó үrôdrì әmbóгó la ají ى'baní íngôpí!

13 Ma јо la ىminí ىmi 'bá Yähúdї rú ku 'dї, áma p j  'bá Yähúdї rú ku 'dї 'baní үp g n  ru rí sї, má u'á  f  sї  z  m dr  'dї ag , **14** ij  m n   s  'b j  dr  la g   mb g  ru r  sї 'b  m dr  k   s  ingaj  'b  id  k  r  sї  j  s  k   z  'ban  ru paj   nd . **15** Ij  'dї sї,  b  k  ij  la g j   m gb  r  dr  d  t  ic j  a j   n k  n   dr   n  be, ij   b  k   l   r  la  du a j ?  di id  f  'b  dr l pi r  r  n  ang j  dr  ag . **16** 'B  dr   dr   n   w   d f  f   k n  sї,  f  la  k n  'd  t  p r   dr   n   ni,  z la if   z k  k  dr  k  adru  l a ru,  f  la if  'b  k n  k  v  p r   l a ru.

17 K n  la  z  r  k   dr  t ni k   n  ag  r  t , mi g pi if   s  ag  nal  ku 'd  'b  k n  r  agb l epi 'd ,  g  mi am l  ic l   z  r  k  ab  s  if   lu 'd  'b  s   z l  ang j   z k  la g l . **18** M   n  mi k n  'd  k  s  ku.  dr  id  la 'd  'b   ni r  y   ni,  ko  z k  la k   z  ku be la r  la  z k  la k  b s   m i iz  n . **19** Mi d  s  j  la,  n  k n  la k  ic  r  s   di if  'b  m gb  r   r  'b  g  'd   a   nd . **20** Ij  m gb  s  r  g ,  n  k  r  la  d us k   t n   k o  badr  s .  mi p  tu  t n   s ,  mi adru  f  s  ku w  r  la  r  'b  r   m i n . **21** Ij  'd  s ,  dr   j  if  'b  m gb  k  t mb  ag  c  ku,  c o t   mi t mb al   z  r  s  ku.

22 M   b  d  dr   s   gb   z la  s   c   dr   ndrel , 'b  ij  iz l pi r  'ban   dr   s   c , w   di u'   s   gb  s  m n  r  la m n  adru l .

ásí ũgbẽ ū'didr̄i agá r̄i s̄i, dr̄i adru íni ku ála vâ ími ga ala gá 'dâ v̄urú. ²³ Dr̄i kí pá tu ã'ítáñá ãkõ agá jã 'dâ ku, ála kí a'í icilé ïndi rá, ã'dusíku Ädrónjá icó vâ kí icilé ïdi r̄i gá n̄i. ²⁴ Ijó mgbā s̄i r̄i gá, údr̄i tá ími agâ agá m̄zéyítü ife zolépi ásé agá gbíyã ásé 'a dr̄i abe r̄i tr̄ü, gbíyã 'd̄i tr̄ü icí mi salé sâsâ ámvú agá m̄zéyítü ife mgbā r̄i rú r̄i be rá, ū'di bábá íngöpí s̄i kéní 'd̄i kí icijó ife ãlu-ãlu ndú-ndú 'd̄i kí үru'bá gá!

Isirayîlî pírí kí ru pa rá

²⁵ Álē ími adru n̄itáñâ kóru ijó ru idélépi 'd̄i kí s̄i ku, má ádrípika ãzila má ámvópika, ími icó dó s̄i adrulé 'bá ijó n̄ilépi ambamba la rú ími ipijó ku, Isirayîlî 'bâ ãzí ásí acá kí ūkpó ru 'bo, ijó 'd̄i kí mü adrulé 'd̄i 'bâ áni kpere ú'dú pélé 'bá Yâhûdî rú ku r̄i 'bâ kâlâfe 'baní ca agá. ²⁶ Ijó 'd̄i s̄i, Isirayîlî pírí kí ru pa rá cécé sîlé bükü Ädrónjá dr̄i agá 'bo r̄i áni:

“Bá kí palépi r̄i 'bâ mujó ãfûjó Zîyónjí gá r̄i s̄i,
ijó 'd̄i mü ásí ūkpó Yâkó'bô agâ s̄i Ädrónjá gajó
r̄i nzelé rá.

²⁷ 'D̄i tî icíma má ãni ijó ba abe r̄i,
mání mujó ijó ünzí ijó 'badr̄i kí wûjó rá r̄i s̄i.”

[†] ²⁸ Ijó mgbâ Yésü dr̄i gá r̄i s̄i, 'bá 'd̄i kí Ädrónjá 'bâ mérô'bâ ru ími ijó s̄i, wó wókô 'bá pêñá dr̄i gá r̄i s̄i, ála kí lë rá la, á'bí ijó 'badr̄i gá r̄i kí ijó s̄i.

²⁹ Ijó 'd̄i s̄i, fêtáñá Ädrónjá dr̄i kí umvenjá abe uja kí ru ku. ³⁰ Cécé ími ándrá Ädrónjá tî arejó ku r̄i áni, ími ışú ásí ũgbẽ ijó ijó 'bâ kí Ädrónjá tî arejó ku

† 11:27 Ísáyâ 59:20-21; 27:9; Yêrêmíyâ 31:33-34

rī sī. ³¹ 'Bá 'dī 'bā mgbā acá kí vâ areñâ kóru, 'bā ịsú kí rú vâ sī ú'dī'da ásí ịgbē Ädrónjá 'bā ásí ịgbē fejó ịminí rī sī ịndī. ³² Ijó 'dī sī, Ädrónjá umbé dó ãko pírí kí tī cí tī areñá ãko ị'badrī sī, 'bá 'bā ịsú kí rú sī ásí ịgbē ị'dindrī gá 'bá pírí 'baní rī 'i.

Ädrónjá ịcújó

- 33 Ũndūwā Ädrónjá drī 'bā málī la ala gá rī abe,
 ãzila ijó nñjá, ijó vñjâ trū rī kírī la 'dā áni!
 'Bá ãzí icó ijó ị'di 'bā lılé rī ndrûlé ku.
 'Bá ãzí icó vâ gẽrī ị'dindrī kí vú ūbîlē ku.
- 34 "Ã'di nñ ijó Úpí ásí gá rī cé la nñ yã?
 Jõku ã'di la icó ị'diní ijó amálé nñ yã?" †
- 35 "Ã'di fē Ädrónjá ní ãko
 sī ị'diní ãrígótì la ūføjó ị'diní rá la nñ yã?" †
- 36 Ijó 'dī sī, angajó ị'di rûlé, ị'di rû sī ãzila ãko pírí kí ị'di ãni.
Dịzã 'bā adru kí ị'diní jã 'dâ! Ámñã.

12

Ídétájá Ädrónjá ní ãyïkō félépi rī

- ¹ Ijó 'dī sī, Má ádrípika ãzila má ámvópika
 ã'ítájá agá 'dī, ma mämálá 'bā ịmi rû Ädrónjá 'bá
 ásí ịgbē ndrûlépi rī sī, ịfē ịmi ụrụ'bá pírí ídétájá
 ru ídri rú ãlá ru ãko ãyïkō félépi Ädrónjá ní rá ri
 rú, 'dī ãzí ịminí ngalé ị'di ịnzijó úríndí sī rī 'i.
² Lẽ ịmi adru 'bá ڻnókú ú'dī'da 'dī drī gá rī kí
 áni ku, wó ịmi uja ịmi ásí ị'bā ịmi ádrízã ú'dí ru.

† 11:34 Ísáyâ 40:13 † 11:35 Yó'bû 41:11

Ími dó sī icó ijó Ādrónjá 'bā lélé rī nījó ãzila ijó muké Ādrónjá 'bā lélé rī amajó.

³ Lëtanjá uyanjâ kóru Ādrónjá 'bā félé mání rī sī, ma jō la ìmi ãlu-ãlu ní 'dī 'bā áni: ìmi ūrā ijó ìmidrī gá rī kí ãmbogó ru ndē 'bā ãzí kí ijó rá la ku, wó be la rá la ìmi ūrā drī ijó ìmidrī 'bā adru amanjá muké la trū, a'itanjá Ādrónjá 'bā félé ìminí rī sī. ⁴ Cécé үру'bá 'bā ìsélé ndú-ndú 'dī 'bā kí үру'bá ãlu idélé rī 'bā áni, ìsélé ãlu-ãlu 'dī nga kí pírí ãzí ãlu la áyú ku. ⁵ Ijó 'dī sī, áma gápi 'bá ū'bí ru Yésü Kúrísítō agá 'dī, ící áma үру'bá ãlu rú. Áma dó sī 'bá pírí ãni. ⁶ Lëtanjá uyanjâ kóru felé áma ní rī sī, fëtanjá ãmadrī kí ndú-ndú. 'Bá fëtanjá ijó nábī drī jojó rī drī rī fëjó rī 'bā ayú ì'di cécé félé a'itanjá ì'didrī vú sī rī áni. ⁷ Drī adru 'bá íyonjá ãni, lē 'bā nga ãzí la ásí pírí sī, jō 'bá imbajó, lē 'bā imbá ímbátanjá ásí pírí sī. ⁸ Drī adru 'bá 'bā ává ingajó, 'bā nga ì'di ūkpó sī, jöku drī adru ãko fëjó 'bá ijó 'bā ndēlé rá rī kí ãzā kojó, lē 'bā fē ásí mgbā sī, drī adru adrujó drīlé ru, lē 'bā ce 'bá kí drī ásí mgbā sī, ãzila jöku ásí ïgbē i'dajó, 'bā i'da ì'di áyikō sī.

Lëtanjá

⁹ Lëtanjá 'bā adru mülumbē kóru. Ìngü ijó ūnzí rī ūnzí, ìmi ibī ìmi ijó muké rī vú gá. ¹⁰ I'bā ásí ìmi ãlu-ãlu drī gá lëtanjá ádrípi rú rī sī. Íru ìmi dridrījí gá. ¹¹ Ìmi adru ūvú ku, wó ává ìmi ãni úrindí drī gá rī 'bā adru ūkpó ru sī ãzí ngajó Úpí nî. ¹² Ìmi adru áyikō sī ásí 'bānjá ìmidrī gá rī sī, i'bā ìmi ásí ūkpó ru ūcögō agá, a'itanjá sī

Ãdrónjá zijó. ¹³ Ími ale ãko ïmí sī adrujó rī kí 'bá Ðrónjá drí ãko lélépi rī kí abe. Ími adru ïndrā kóru ïmi drídríñjí gá.

¹⁴ Íwi sūsú muké rī 'bá ïminí ûcõgõ félépi rī 'baní. Íwi ï'baní sūsú muké rī áyú, ïwã kí ku. ¹⁵ Ími u'á ãyíkõ sī 'bá u'álépi ãyíkõ sī rī kí abe, ïmi awá 'bá awálépi rī kí abe. ¹⁶ Ásísíñá ïmi u'ajó rī 'bā ají kí ru älu, ïmi u'á ãfó sī ku, wó ïmi ãï ïmi icijó 'bá vûrûlé rī kí abe älu. Ími ipí ïmi sī ïmi 'bajó үrûgá ïmi drí sī ku.

¹⁷ 'Bá ãzí drí ïmi idé ünzí, ïmi umvi ãrigótí la vâ sī ï'di idéjó ünzí ku. Ími ү'bî ijó kí idélé ünduwâ sī 'bá pírí kí méléti gá. ¹⁸ Drí icó rá wókõ mídrí sī mí ү'bî u'álé 'bá pírí kí abe ásí ïgbë sī. ¹⁹ Mâ wöríka, ïmi üfë ãrigótí ku, wó køjí la gá ïmi a'be ümbä Ðrónjá drí 'bā de ijó pírí kí nñ. Ijó sîlé rī 'bā jolé rī áni, "Ma ãrigótí la üfë ma 'i, ãrigótí üfëjó rī ijó la má ãni," [†] Úpí jø nñ.

²⁰ 'Dí 'bā køjí gá:
"Mî méró'bá drí adru ãbirí sī, lë ífë ï'diní ãko nalé;

ïyiví ndëjó ï'di rá, lë ífë ï'diní ïyí mvûlé.
Ijó miní idélé ï'diní 'dî 'bā áni rī sī mi drînzá fë
ï'dinî." [†]

²¹ Ijó ünzí 'bā ndë jø ïmi ku, wó rá la ïndë ijó ünzí rī ijó muké rī sī.

13

'Bá drîlé ru 'dî kí ïnzjô

[†] **12:19** Æzítájá Amvinjá 32:35 [†] **12:20** Ijó U'béñá 25:21-22

¹ 'Bá pírí 'bā ̄nz̄í kí ijó 'bá ūpi rú 'dī 'bā kí jolé r̄i, ̄dus̄íku ̄zítáŋá ̄zí ru 'bälépi ̄dróná 'bā t̄i kóru la 'dáȳ ̄zila ̄mbógó pírí kí ̄dróná ̄bā kí n̄i. ² Ijó 'dī s̄i, 'bá ̄zítáŋá ̄mbógó súrú dr̄i celépi r̄i dr̄i kí gälépi úmgbé r̄i, gã ̄dróná t̄i úmgbé, wó kí pángá ̄sú rá. ³ 'Bá ūpi rú ̄r̄i félépi 'bá ijó idélépi muké la 'baní la ȳu, wó rá la kí ̄r̄i f̄e 'bá ijó izalépi r̄i 'baní. Ilé adrulé 'bá ūpi rú 'dī kí abe ijó kóru, dr̄lémgbø agá ̄r̄i kóru ȳa? Lē ̄mi idé ijó ̄zítáŋá 'bā lélé r̄i 'i ála ̄mi ijó 'bā ̄mbógó ru rá. ⁴ ̄dus̄íku ̄di ̄atí'bo ̄dróná dr̄i ̄mi ãni ijó muké idélépi r̄i 'i. Wó ̄dr̄i ijó iza rá, ̄mi u'á ̄r̄i s̄i adru ménéŋá ̄didr̄i ̄pū dr̄i ̄di 'bā dr̄i gá r̄i ̄z̄i kóru la ku. ̄di ̄atí'bo ̄dróná dr̄i, dr̄lémgbø agá ̄r̄i 'bá ̄z̄i ngalépi 'bá ijó ̄nz̄í idélépi r̄i 'baní pángá f̄ejó r̄i. ⁵ Ijó 'dī s̄i, ̄di ijó píri la ̄maní ̄zítáŋá 'bá ūpi rú 'dī 'badr̄i gá r̄i kí arejó, adru ̄r̄i pángá ̄dróná dr̄i gá r̄i s̄i la ku, wó vâ ijó ̄ma ásí 'bā lélé ̄maní r̄i s̄i.

⁶ 'Dī bās̄í ijó ̄mi s̄i m̄s̄órø 'bejó r̄i 'i, 'bá ̄zítáŋá dr̄lémgbø agá ̄r̄i 'bá ̄z̄i ngajó. ⁷ If̄e 'bá dr̄lémgbø agá ̄r̄i 'bá ̄zítáŋá dr̄i adru m̄s̄órø if̄e ̄di, dr̄i adru ̄r̄táŋá if̄e ̄r̄táŋá, dr̄i adru ̄nz̄ítáŋá, if̄e ̄nz̄ítáŋá.

̄mi u'á létáŋá s̄i ú'dú ̄s̄ijó r̄i dó ãni rú

⁸ ̄mi adru ijó tr̄i 'bá ̄z̄i abe ku, ndélépi pírí rú r̄i létáŋá ̄miní ̄mi lějó r̄i 'i: 'bá ̄di 'bā káká lélépi r̄i idé ijó pírí ̄zítáŋá 'bā lélé r̄i 'bo. ⁹ ̄zítáŋá jø íni, "Ínga ̄wū ku, ̄di 'bá ku, Mí ̄gū

ügű ku, Íta 'bá ãzí 'bā ãko ví ku," ãzila ãzítáŋá ãzí drí adru cí yã áni, tra kí ru pírí ãzítáŋá ãlu lëtáŋá drí 'dī үру'bá gá, jø dó, "Ílē mî jírání cécé míni ími lélé rí áni."[†] 10 'Bá lëtáŋá Ædróná drí trū rí ï'di 'bā ijó 'bá ãzí be la 'dáyu, ijó 'dī sī lëtáŋá ï'di ijó pírí ãzítáŋá drí gá rí 'bā ãsíŋá.

11 Ími idé ijó 'dī 'i a'dusíku ïnī ú'dī'da áyi sī adrujó ala gá 'dī rá, 'dī dó sáwã ïminí sī angajó ú'dú gá rí 'i, ïminí nijó la rá ú'dú ãmadrí Ædróná 'bā sī amújó ãma pajó ūcõgõ ãmadrí kí agá rí acá dó ãni rú 'bo, ndē dó ú'dú ándrá ãmaní a'ítáŋá ãmadrí i'dójó rí rá. 12 ïnī la dó ukó-ukô ãngū la lē үwílé үwî, ijó 'dī sī ãma u'bé kí ijó ïnī drí gá rí kí ãmvé ãma rú 'dô rá, ãma үsү ãma үru'bá gá ãko a'dí drí gá ūmbä drí Ædróná drí rí kí áyu. 13 Ijó ãmaní idélé rí 'bā adru kí ijó ãngū ule drí gá rí kí 'bā adru kí үmү sī ãná mvujó ãwү idéjó ãzila ïméräjó íwá sī, adrujó ãwү'bá ru, ãwäná ãzila u'ajó ãjä sī rí kí ku. 14 Í'dü ãko a'dí drí gá Úpí Yésü Kúrísítö drí gá rí kí, ãzila lē ïmi a'be ijó ūrāŋá ijó ūnzí үru'bá drí gá rí drí gá ijó ï'di 'bā lélé rí kí abe rí cä.

14

'Bá a'ítáŋá agá ūkpó kóru rí kí 'bá a'ítáŋâ trū ūkpó rí abe

1 Ími a'í 'bá a'ítáŋá agá ūkpó kóru 'dī kí, ãzila ïli ijó kí drí gá ūrätáŋá ï'ba ãni mûké yã jõku ūnzí yã rí sī ku. 2 'Bá ãzí rí 'bā a'ítáŋá 'bângá ru ãko

† 13:9 Äfünjá 20:13-15, 17; Äzítáŋá Amvinjá 5:17-19, 21; Lévï 19:18

pírí kí najó. Wó 'bá ã'ítáŋá ũmbíráŋá rī la 'bāŋgá ū'didrī sī tébí ìní rī kí na áyú ūrātáŋá ū'didrī gá rī sī. ³ 'Bá ãko pírí nalépi rī 'bā ide 'bá nalépi la ku rī ku, wó 'bá ãko kí ūpēlépi ūpē-ŵpē rī 'bā lì vâ 'bá ãko pírí nalépi rī 'bā ijó ku, ã'dusíku Ädrónjá ã'í ū'di rá. ⁴ Mi ã'di 'i 'bá ãzí Ädrónjá 'bā ãtí'bó ru rī kí ijó lijó? Ijó ū'badrī Ädrónjá be. 'Bā lū ū'baní kí ijó ūnzí jõku muké idé rī gá nī. Ūkpō ū'didrī la kí ãzã ko ijó ū'di 'bā lélé rī idéjó nī.

⁵ Gëří ãlu 'dī sī 'bá ãzí rī 'baní ūrājó la ú'dú ãzí rī ãlá ru ndě ú'dú ãzí rī kí rá rī áni, ãzí rī kí jo la ú'dú kí 'bāŋgá trûtrû, ijó 'dī drī gá 'bá ãlu-ãlu 'bā nī ijó ū'di ásí 'bá adrujó ala gá rī 'i. ⁶ 'Bá ú'dú ãlu 'bälépi ú'dú ãmbógó ru rī ū'di 'bā la sī Úpí ūnzijó, ãzila 'bá ūzá nalépi rī la ãwā'difô fë Ädrónjá ní ãkónä 'dä sī, 'bá vâ ūzá nalépi ku rī la ãwā'difô fë Ädrónjá nī. ⁷ Äma u'á idri sī rüküma fejó Ädrónjá nī ãzila äma ãzí drī drä rá, drä ū'di vúnjá sī ku. ⁸ Ämaní u'á agá ūdrī sī, äma u'á ãyïkõ fejó Úpí nī ãzila ãdrī drä rá äma sī mü Úpí rú, ijó 'dī sī ūdrī kí drä be kí Úpí ãni. ⁹ Ijó 'dī sī, Kúrisítô drä rá, angá idri rú ãzila ū'di dó sī adru Úpí ru 'bá idri rī kí drïlé gá 'bá drälépi rá rī abe. ¹⁰ Mi ijó lì mí ádrípi drī gá ã'du ijó sī yâ? Mi mífí su mí ádrípi үrү'bá gá ã'du ijó sī yâ? Lë ãnî kí rá 'bá ãlu-ãlu la drúzí mü pá tulé úmvúke Ädrónjá sī ijó lijó rī drïlé gá rá. ¹¹ Ijó sîlê rī jø,

" 'Ändá mâ adrujó Ädrónjá idri rī áni,' Úpí jø rá,
"Bá pírí kí mü drúzí ãja tñlé áma drïlé gá

ãzila 'bá ãlu-ãlu la mü ijó vú nzelé Ädrónjá
'bā mūkē dr̄i gá ūdi 'bā t̄i s̄i.'[†]"

12 Ijó 'dī s̄i, ãma kí ãlu-ãlu mü pá tulé ijó vú nzejó
Ädrónjá dr̄ilé gá ãma dr̄i gá.

13 Lē ijó 'dī s̄i ãli kí ijó ãma dr̄i gá ku. Ijó muké
r̄i lē ãndre ácíná ãmadr̄i ãma dr̄idr̄injí gá r̄i 'bā
atr̄i ãmā ádrípi ãzíní ḡer̄i ã'ítanjá dr̄i gá r̄i ku.

14 Án̄i rá ãzila ãndá-ãndá ru, ma 'i ãzítanjá Úpí
Yésǖ dr̄i gá r̄i s̄i ãko ãzí nalé nänä ūdi agá ūnzí
la 'dáyú. Wó 'bá ãzí dr̄i ã'i la ūdiní r̄i gá ãko 'dā
ûnzí, 'bá 'dā áni r̄i gá ãko 'dā ūdiní ūnzi ãndá.

15 ãko míni nalé r̄i dr̄i m̄i ádrípi ní ūcögō fē ási
gá rá, ijó míni idélé 'dī adru lëtanjá dr̄i gá r̄i 'i ku.
ãko míni nalé r̄i 'bā fē a'déñá mí ádrípi Kúrisítō
'bā s̄i dr̄ajó ūdi ijó s̄i r̄i ní ku. **16** Ífē ãko míni ūrälé
ŵdi muké r̄i ijó jojó dr̄i la gá ūnzí ku. **17** A'dusíku
ijó Súrú Ädrónjá dr̄i agá r̄i adru lú ãko nalé nänä
r̄i ãni ãzila mvulé mvǖ-mvǖ r̄i 'bā áni ku, wó ūdi
adrujó ijó ūnzí kóru ási ïgbē s̄i ãzila ãyikõ Úrindí
Álá r̄i 'bā félé r̄i s̄i. **18** A'dusíku 'bá ãzí ngalépi
Kúrisítō dr̄i ḡer̄i 'dī s̄i r̄i, ūdi ãyikõ fē Ädrónjá nî,
ãzila 'bá kí ijó ūdidr̄i kí ã'i ãzila ãt̄i rá.

19 Ijó 'dī s̄i, lē ã'bā kí ūkpō ijó ási ïgbē ajilépi
r̄i kí idéjó, ãzila ijó icólépi ãmaní ūkpō félépi
ã'ítanjá ãmadr̄i agá 'dī kí idéjó. **20** Lē ã'dī kí ãzí
Ädrónjá dr̄i 'dī ãko ãma nalé nänä r̄i s̄i ku; ãkónä
pírí kí ãlá ru. Wó adru muké ku míni ãko m̄i
ádrípi 'bā nalé ku r̄i najó s̄i ūdiní fejó a'déjó ijó
ûnzí gá. **21** ūdi muké ãndâní míni ïzá najó ku,
íwá mvujó ku ãzila ãko ãzí ndú míni idélé félépi

[†] **14:11** Ísáyá 45:23

la mî ádrípi ni sî a'déjó rî. ²² Ídrî adru ã'ítáñâ trû ãko nalé nânâ rî kí sî, 'bâ adru ïmi drîdrîñî gá Ädrónjá be, 'bâ drî ru ijó li cénî ijó ï'di 'bâ idélé rî sî, 'bâ 'dî áni rî ï'di drîlêba rû. ²³ Wó ásî la drî ãbâ ãko ï'di bâ nalé rî sî, Ädrónjá li ijó ï'di drî gá rî 'bo, ï'di 'bâ najó la rá rî sî, ã'dusíku ijó ï'di 'bâ idélé rî adru ã'ítáñâ sî ku. Äko pírí idélé ã'ítáñâ kóru rî ï'di ijó ūnzí.

15

Gbíyâa mûké u'ájó 'bâ abe rî

¹ Äma 'bâ ã'ítáñâ trû ûkpó ru 'dî, lê ãko 'bâ ã'ítáñá agá ûkpô kóru 'dî kí ãzâ sî pá tujó ûkpó ru ã'ítáñá ï'badrî agá, lê äma ipi kí äma ku. ² Lê ãfë kí äyîkô 'bâ äma jîrânî rû ã'ítáñá agá 'dî 'baní ijó ï'baní idélé mûké rî sî, ála sî kí sî ûkpó ru ã'ítáñá agá. ³ Ä'dusíku Kûrísítô fê ándrá ï'diní äyîkô cénî-cénî rû ku, cécé ijó sîlé rî 'bâ jolé rî áni, "Ú'dáñá 'bâ kí ïmi u'dájó rî, ri kí áma u'dálé." ^{† 4} Ijó 'dî sî, ijó ándrá sîlé údu rî úsî ï'di sî äma imbájó ämaní sî ijó tajó, ãzîla ásî 'bâjó ijó sîlé rî 'bâ äma ásî imbájó têjó la rî áni.

⁵ Lê Ädrónjá ásî têñá ãzîla ásî imbáñá 'dîpi 'bâ fê ïminí úrîndí ïminí sî ïmi icijó ïmi drîdrîñî gá, ïminí sî Kûrísítô Yésü vú bïjó. ⁶ Ijó 'dî sî, ïmi dô sî Ädrónjá ni dîzâ fê ásî ãlu sî ãzîla tî ãlu sî, 'dî Ädrónjá Úpí äma ãni Yésü Kûrísítô 'bâ Átépi 'i.

Ijó mgba 'bâ Yâhûdî rû ku rî 'baní rî

† 15:3 Zâbûrî 69:9

7 Ími a'í ūmi ūmi dr̄idrínjí gá cécé Kúrísítō 'bā ūmi a'ílé rī áni, ūmi dó sī dīzā fē Ādrónjá ní. **8** Ími ūrā dr̄i ijó Kúrísítō 'bā amújó áti'bó ru 'bá Yāhúdī rú rī 'baní sī i'dajó la 'bá 'baní Ādrónjá 'bā ijó ūdi 'bā azilé ū'bā áyípika 'baní rī ūdi aندá, uja ūdi ku. **9** Ijó 'dī sī, 'bá Yāhúdī rú ku rī 'bā fē kí rú sī Ādrónjá ní dīzā ūdi 'bā ásí igit̄e sī. Ijó sīlē rī 'bā jolé rī áni,

"Ijó 'dī sī, ma ími rú ict̄ 'bá 'bá Yāhúdī rú ku 'dī kí dr̄idrínjí gá;

Ma vā úngó ími rú ict̄jó 'dī kí ngo." †

10 Jø vā ūdī,

"Ayíkō 'bā fū ūmi 'bá Yāhúdī rú ku 'dī 'bá ū'didrī kí abe." †

11 Jø vā ūdī,

"Ími ict̄ Úpí 'i, ūmi píri 'bá Yāhúdī rú ku 'dī, ūngo úngó ict̄já dr̄i ūmi 'bá píri ūnókú gá 'dī." †

12 Azíla nábī Ūsáyā jo vā ūdī,

"Dr̄ilé Yésē dr̄i gá rī la ūfū amúlé adrulé Úpí ru súru kí dr̄ilé gá;

'bá Yāhúdī rú ku rī kí ásí 'bā ūdi dr̄i gá." †

13 Ijó 'dī sī, Ādrónjá ūmaní sī ásí ūt̄jó dr̄i la gá rī 'bā fē ayíkō azíla ásí igit̄e ūmi ásí gá, ūminí ū'ítájá 'bajó dr̄i la rī sī ūmi dó sī ga tré, ūminí ásí 'bajó ūdi agá ūkpō Úrindí Alá rī dr̄i rī sī rī 'i.

Az̄i Páwūlō 'bā ngalé 'bá Yāhúdī rú ku rī 'baní rī

† **15:9** 2 Sámūwēj 22:50; Zābúrī 18:49 † **15:10** Azítájá Amvinjá 32:43 † **15:11** Zābúrī 117:1 † **15:12** Ūsáyā 11:10

14 Má ádrípika ãzila má ámvópika ã'ítáñá agá 'dī áma ãmgbā ūrā ãndá, ijó muké ïmi agá tré cí, ïmi nïtáñá ca rá ãzila ïmi icó rá ïminí ïmi imbájó ïmi drïdrïñí gá céni-céni. **15** Wó wárágā 'dī agá 'dâ ásí ijó ãzí rī kí tondolø ïmi rûlé sī ïmi igájó ïdī, ã'dusíku Ädrónjá fē máni lëtáñá uyanjá kóru rī sī adrujó ï'di 'bā ãtí'bó ru rī gá nī. **16** Pē ma adrujó ãtí'bó Kúrísítō Yésü ãni 'bá Yähûdî rú ku rī 'baní ãzí ngajó átáló ru ijó mgbā Ädrónjá drí rī ülûjó. Ijó 'dī sī, 'bá Yähûdî rú ku 'dī 'ba acá kí idétáñá Ädrónjá 'bā ã'ílé rá rī rú Úríndí Älá rī 'bā kí 'bajó ãlá ru rī sī.

17 Ijó máni áma icíjó Kúrísítō Yésü be rī sī, má icó dó sī áma ipilé ãzí máni ngalé Ädrónjá ní rī sī rá. **18** Má icó idélé үrī sī ijó ãzí jojó ku, pē lú ijó Kúrísítō 'bā idélé má rû sī, sī 'bá Yähûdî rú ku 'dī kí drí cejó Ädrónjá nijó rī 'i. Idé ijó 'dī gëři máni ijó jojó rī agâ sī ãzila ãko máni idélé rī kí sī ïndī. **19** 'Dī ūkpó icétáñá ãni ãzila ijó tálí ru 'dī 'badrí ūkpō Úríndí Älá rī drí gá rī sī. Ijó 'dī sī, máni ací agá angajó Yerúsälémű gá kpere ॥lirikámű gá, má ülû ijó mgbā Yésü Kúrísítō drí gá rī 'i. **20** Ijó ãmbogó áma ásí gá ú'dú píri sī rī ijó mgbā rī ülûjó ãngü sī ijó Kúrísítō drí gá rī arejó ku rī gá, adru sī jō ãzí ú'dí la 'bā ïndü 'bajó sijó 'bá ãzí 'bā sile nī la drí gá ku. **21** Cécé ijó sile rī 'bā jolé rī 'bā áni,

"'Bá 'baní drí ï'baní ijó ï'di drí gá rī ülûjó ku rī
kí mü ndrelé la rá,
ãzila 'bá ijó arelépi drí la gá ku rī kí mü ífí

la nñlé rá.” †

22 Ijó 'dī félépi la, pálé ū'bí ru âtri áma drī mujó īmi rülé cí 'dī.

Ãcī Páwūlō 'bā itúlé mujó Rúmī gá rī

23 Wó ú'dī'da rī gá ãzí ãzí mání ngalé ãngū 'dō gá 'dō la yu, ãzila ílí ū'bí alilépi 'dī kí agá á'bā áma ásí lējó mujó īmi andréjó. 24 Á'bā ásí ále īmi ndrelé mání mu agá Sípéyiní gá, īmi dó sī áma ãzã ko gẽrī gá 'dā mání mu agâlé, 'dī mání ú'ájá īmi abe rī ãjí 'bijó were 'bo rī 'bā vúlé gá. 25 Wó ú'dī'da ma mu mülé Yerúsälémü gá mujó ãzí ngajó 'bá ãlá Ädrónjá ãni rī kí abe. 26 Ijó 'dī sī, 'bá känisä ãngū Mäkédóniyä gá ãzila Äkáyä gá 'dī u'á kí ãyikö sī, tra kí ãko 'bá ãlá Yerúsälémü gá ãzí léméri rī kí ãzã kojó. 27 U'á kí ãyikö sī ū'bā kí ijó 'dī idéjó rī sī, ã'dusíku fē kí ãko ū'bā kí adrujó ū'ba abe rī kí cénī. A'dusíku 'bá Yähudí rú 'dī drī kí ãko muké Úríndí Ädrónjá drī kí ale 'bá Yähudí rú ku 'dī kí abe rá, 'bá ã'ítájá agá Yähudí rú ku 'dī kí lē 'bā ko kí 'bá Yähudí rú 'dī kí ãzã ãko ayúlé ú'dú pírí rī kí sī. 28 'Dā 'bā vúlé gá ádrī ãzí 'dī de 'bo, ãzila áfē dó séndē tralé rī kí pírí ū'badrī 'bo, ma dó mu mülé Sípéyiní gá ãzila ma dó mu īmi undré trū gẽrī 'dā gâ sī. 29 Ánī rá mání mu agá īmi rülé, ma mu mülé ásí ïgbé Kúrísítō drī calépi rá rī trū.

30 Má ádrípika ãzila má ámvópika ã'ítájá agá 'dī, ma mämálá 'bā īmi rú Úpí ãma ãni Yésü Kúrísítō sī ãzila lëtájá Úríndí Álá rī drī sī, īmi

† 15:21 Ísáyä 52:15

icí īmi mání Ādrónjá zijó ūkpō sī. ³¹ Īzi mání Ādrónjá sī áma pajó 'bá ã'illépi ku Yǔdýā gá 'dī kí drí gá ãzila ãzí mání mülé idélé Yērúsälémū gá, 'bá ãlá 'dāá rī abe rī 'bā ã'í kí rú sī rá. ³² Ijó 'dī sī, ma dó sī mu amúlé īmi rú 'dölé ãyīkō sī ãzila u'á īmi abe sī avijó Ādrónjá ní lélé rī 'bā áni. ³³ Ú'dī'da Ādrónjá ásī Ȑgbē 'dīpī 'bā adru īmi abe píri. Ámīnā.

16

Páwūlō zi 'bá pírí kí cící

¹ Álē jolé la īminí ãmā ámvópi Fíbī 'bá ãzí ãzā kolépi kānísā Kēnīkērīyā gá rī 'i, ī'di 'bá múké la. ² Ijó 'dī sī, ma īmi zi ī'di a'ijó Úpí agá 'bá ãlá 'dī 'bā ãzí ru ãzila ī'di ãzā kojó ãko ãzā koma rú ī'di 'bā a'ilé īmidrī 'dī kí sī, ri ándrá adrulé ãzā koma rú 'bá ū'bí 'baní ãzila mání īndī.

³ Īzi mání Pīrīsīlā kí Ākúwílā be cící, 'dī kí 'bá ãma sī ãzí ngajó ī'ba abe Kúrīsītō Yēsū agá rī kī. ⁴ Nze kí ru ídri ãjí áma ïjó sī. Adru ma 'i á'dūsī ku, wó kānísā pírí 'bá Yāhýdī rú ku 'dī 'badrī gá rī kí vā sī ãyīkō sī kí ïjó sī.

⁵ Īzi vā 'bá pírí ru tralépi kānísā ī'badrī lícō gá rī agá rī kí cící, īzi mā wōrī mání lélé ambamba Ípāyīnétō ándrá 'bá drīdrī acálépi 'bá Kúrīsītō ãni la rú Ásīyā gá rī 'i cící.

⁶ Īzi mání Mārīyámū ãzí ngalépi ūkpō sī īminí rī ní īndī.

7 Ízì mání Ăndrōníkă kí Yūnýyā * be cící, kí mâ káká ru ãzila má be măbúsű gá rí kí. 'Bá ūpígóná rú rí ní kí kí lóló, ãzila kí ándrá Kúrísítõ agá mání dr̄idr̄i.

8 Ízì Ămūfūlýátõ mání lélé Úpí agá rí ní cící.

9 Ízì vâ mání Ӧrîbánõ, āma sī ãzì Kúrísítõ dr̄i ngajó ūdi trû ãzila Sítâkúsî 'bá mâ lélé mâ wôri ru rí 'baní cící.

10 Áfē vâ zitáñá Ăpělésî ní, 'bá ū'bîlé ãzila ã'ílé Kúrísítõ agá rá rí ní cící, ãzila Ízì vâ 'bá lícó Ārísítobúlõ dr̄i agá rí kí cící ïndî.

11 Ízì vâ Hêrōdîyánõ 'bá kí mâ káká ru rí ãzila 'bá Kûrísítiyánî rú Nârîkísõ dr̄iko gá rí abe cící.

12 Æzila áfē vâ zitáñá Trûfénâ 'baní Trûfósâ be cící, 'dî kí ūkú ãzì ngalépi Úpí dr̄i ūkpó sî rí kí, ãzila Ízì vâ mâ wôri mání lélé ambamba Pêrîsîsî ūkú vâ ãzì ngalépi Úpí ní ambamba rí cící ïndî.

13 Ázì Rûfûsî pélé ndú ãzì Úpí dr̄i agá rí cící, ãzila ūdi 'bâ ãndrë áma tâmbalépi ū'dû pírí sî ūdi 'bâ ngópi ru rí cící.

14 Ázì Ăsûnîkûrítõ 'i, Fîlégónî 'i, Hâmésî 'i, Pâtrôbásî 'i, Hêrîmásî 'i ãzila Kûrísítiyánî ūba abe 'dî kí cící.

15 Ázì Fîlôlögásî 'i ãzila Jûlîyâ 'i, Nêrîyâ kí ūdi 'bâ ámvópi be, Ӧlîmbásî 'i, ãzila 'bá pírí Ădrónâ ãni ūba rú 'dâá rí abe cící.

16 Ízì ūmi ūmi dr̄idrîjî gá ãlu-ãlu ásî pírí sî, kânîsâ pírí Kûrísítõ ã'ílépi rí fê kí ūba zitáñá ūminí pírí.

* **16:7** Yûnýyâ býkû ãzì rí kí agá ála umve la Jûlîyâ 'i.

Páwūlō 'bā ímbátáŋá ãsijó rī

¹⁷ Má ádrípika ãzila má ámvópika ã'ítáŋá agá 'dī, ma mämálá 'bā ìmi rú, ìmi adru mífi trū 'bá 'bá kí awalépi 'dī kí sī, kí 'bá kí ã'ítáŋá uja sī mujó ímbátáŋá ã'ílé 'bo rī ujajó, ìmi ïdā ìmi r'ba rú 'dâ rá. ¹⁸ Ijó 'dī sī, 'bá 'dī 'bā áni 'dī nga kí ãzí Úpí ãma ãni Kúrísítō drí rī ku, kí así rá la kübū ë'badrī sī, ijó ãfûlépi ãlápítí ru ãzila ûré 'dī kí sī, kí 'bá ijó kóru 'dī kí ásí ulé. ¹⁹ 'Bá pírí are kí ijó ïminí 'bá tì arejó rī 'bā ijó rá, ãyíkõ fü ma ìmi ijó sī ambamba. Wó álē ìmi adru njtáŋá trū ijó 'dī agá 'dâ mükë ë'dindrī agá, ãzila ìmi adru ijó ûnzì kóru. ²⁰ Ádróná ásí ïgbë 'bā 'dípi la Sítánï aco vûrû ìmi pálé gá. Lëtáŋá uyanâ kóru Úpí ãma ãni Yésû Kúrísítō drí gá rī 'bā adru ìmi abe.

²¹ Tímítiyö ãzí ngalépi má be rī zì ìmi pírí cící, Lükíyä 'i, Yásõnï 'i ãzila Sôsípâtérö 'i mâ káká ru rī abe zì kí ìmi pírí cící.

²² Ma 'i Tëritiyö wárágä 'dī sîlépi rī zì ìmi 'bá Úpí agá 'dī kí pírí cící.

²³ Gáyö ãmú a'ílépi ma trū ãzila kânísä 'dô cí rī 'bā sī ãyíkõ ïsújó ë'di agá rī, fë vâ zítáŋá ìmi zjó pírí cící.

Írásítō drílé ãzí ngalépi 'bá abe ërá tâmbajó tawññi ãmbogó rī drí gá rī ãzila ãma ádrípi Kôwärítō ãma lélépi ambamba rī fë vâ ïminí zítáŋá ëndí. [²⁴ Ásí ïgbë ãmã Úpí Yésû Kúrísítō drí 'bā adru ìmi pírí abe. Ámñã.] †

† **16:24** Vásï 24 'i, Bîbilýä ãzí Mündú tì sī rī 'bá kí vásï rú ku, be la rá la 'bá kí ë'di "fútñ-nôtñ" rú, ã'dusíku ë'di ándrá bükü Ádróná drí Gîrîkî tì sī ídu drídrí rī kí agá 'dáyû.

25 Ími ĩnz̄i Ädrónjâ rú ū' di 'bā icójó ìmi 'bājó ūkpó ru ijó mgbā Yésü Kúrísítō dr̄i gá mání ūlülé r̄i s̄i, ãzíla úri ándrá ijó z̄ilé z̄i-z̄i 'd̄i z̄illé údu ilí ū'bí ru. **26** Wó ijó 'd̄i s̄i, ú'd̄i'da ijó mgbā 'd̄i ají dó ū' di t̄ondolq̄ aamvē ijó nābiya 'bā kí s̄ilé ãzítáyá Ädrónjá u'álépi jā 'dâ r̄i dr̄i gá r̄i s̄i, ijó 'd̄i s̄i súrú pírí 'bā ã'ĩ dó s̄i ū' di 'i, ãzíla 'bā are kí s̄i t̄i la beni. **27** Ädrónjá ūndūwā 'd̄ip̄i ní d̄izā 'bā adru jā 'dâ Yésü Kúrísítō agâ s̄i. Amínā.

li

Ijó Ú'dí rī

The Holy Bible in the Aringa language of Uganda

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Aringa)

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

695104cf-f1e1-5cdd-8e7e-1df2480da505